

نگاهی اجمالی به عملکرد

سال ۱۴۰۰

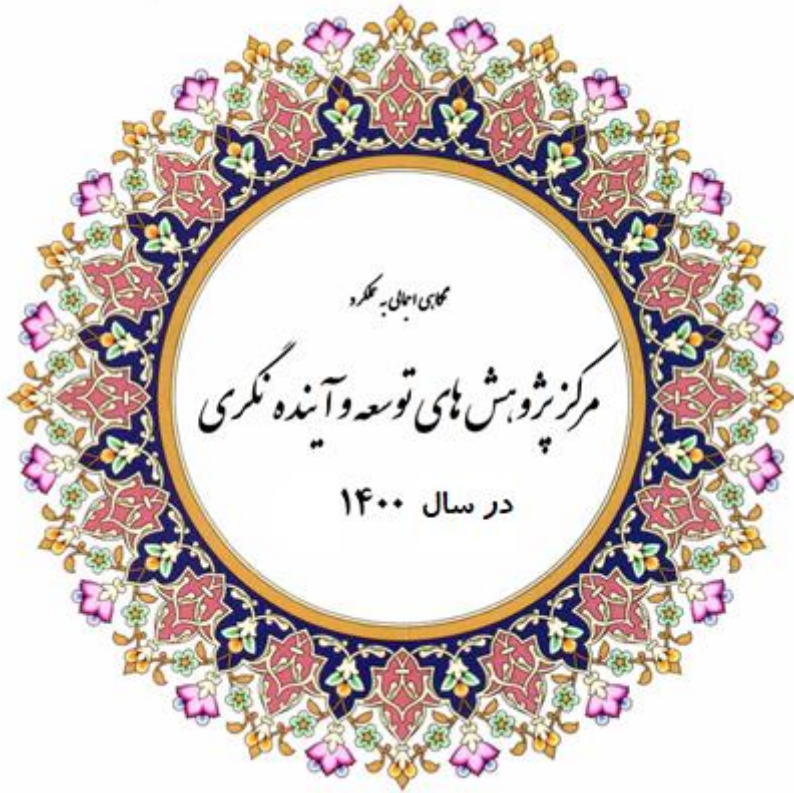
جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه کشور

مجلس شورای اسلامی
وزارت اقتصاد و دارایی
سازمان امور مالیاتی

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده نگری

شناسه گزارش

نگاهی اجمالی به عملکرد مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری در سال ۱۴۰۰	عنوان
مجموعه گزارش شماره ۳۲۰	کد شناسه ۱۴۰۱-۵-۱۰۳۶۸
دفتر خدمات پژوهشی	واحد ستادی
علی خانی - حانیه علی‌بیگی علوی	تهیه و تنظیم
سعید غلامی نتاج امیری	ناظر
مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری	ناشر
زمستان ۱۴۰۰	تاریخ انتشار
مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری نیست.	
حقوق معنوی اثر به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر مأخذ بلامانع است.	
آدرس: تهران - خیابان نجات‌اللہی - خیابان جعفرشهری (سپند) - پلاک ۱۶	
شماره تماس ۰۲۱-۴۳۳۰۶۰۰۰ پیام‌رسان ۰۹۹۲۱۵۷۵۸۴۳	
https://www.dfrc.ir/	

فهرست

عنوان

صفحه

الف) آشنایی با مرکز

پیشینه تأسیس.....	۳
ساختار سازمانی.....	۴
سند راهبردی.....	۵
شرح وظایف.....	۸
امکانات فیزیکی.....	۱۶

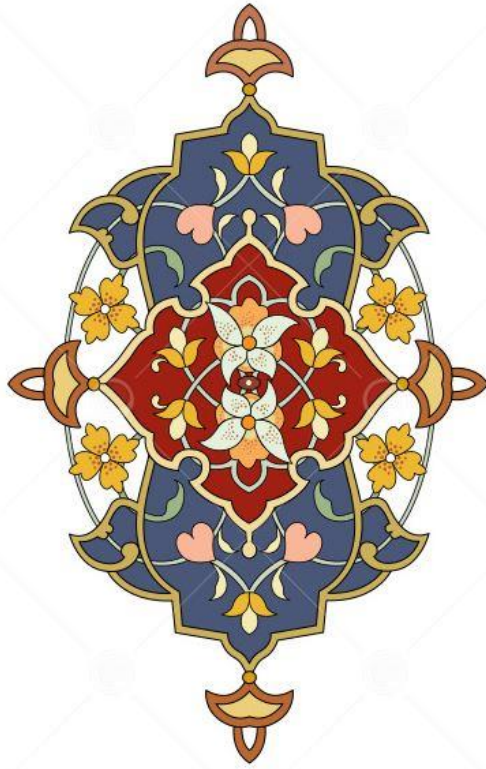
ب) فعالیت‌های مرکز

حوزه پژوهش.....	۲۷
کلان پروژه‌های مطالعاتی.....	۲۹
استقرار و پیاده‌سازی سند ملی آمایش سرزمین.....	۲۹
مطالعات پشتیبان تدوین لایحه بودجه ۱۴۰۱.....	۳۳
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا.....	۳۶
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه هفتم توسعه کشور.....	۳۸
ایده‌پروری و مسئله‌شناسی در حوزه برنامه و بودجه.....	۴۱
طرح‌های پژوهشی.....	۴۷
گزارش‌های پژوهشی.....	۴۹
راه‌اندازی واحد بررسی‌ها و گزارش‌های فوری.....	۵۵
راه‌اندازی واحد ترجمه متون تخصصی.....	۵۶
راه‌اندازی سامانه تعاملی استان‌ها.....	۵۸
آموزش و ترویج.....	۵۹
دوره‌های آموزشی.....	۵۹

نشست‌های علمی-تخصصی	۶۰
نشر منابع علمی.....	۶۶
کتاب	۶۷
نشریات علمی	۶۹
فصلنامه پژوهش‌های برنامه و توسعه	۶۹
گازنامه پایش توسعه و آینده‌نگری	۷۱
به روزآوری پایگاه دانش و پایگاه داده	۷۴
توسعه منابع انسانی و پشتیبانی.....	۷۶
امور مالی.....	۷۷
فناوری اطلاعات و امنیت فضای مجازی.....	۷۸
روابط عمومی و بین الملل.....	۷۹
رویداد هفته پژوهش	۸۰

پ) گزارش‌های پژوهشی منتخب

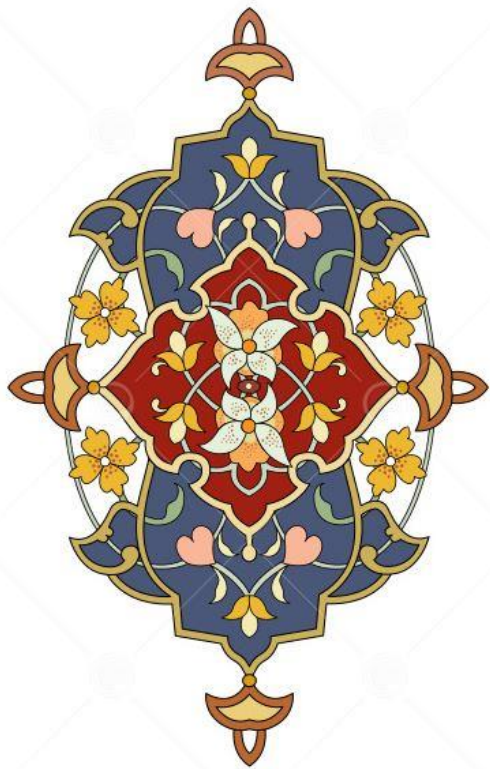
گروه پژوهشی نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی	۸۹
گروه پژوهشی توسعه اموربخشی و محیط زیست.....	۹۳
گروه پژوهشی توسعه، تامین مالی و اقتصاد بین الملل	۹۶
گروه پژوهشی آمایش سرزمین، توسعه و توازن منطقه‌ای.....	۹۹
گروه پژوهشی آینده‌نگری و فناوری‌های نو.....	۱۰۳

الف) آشنایی با مرکز

پیشینه تاسیس

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری به منظور پشتیبانی اندیشه‌ای از سازمان برنامه و بودجه کشور و کمک به تحقق اهداف این سازمان در راستای حل مسائل و همچنین استفاده از ظرفیت جامعه اندیشگاهی و شبکه استانی و پژوهشی همکار، برای انجام پژوهش‌های مورد نیاز در زمینه توسعه و آینده‌نگری و ارتقاء نظام برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی، به استناد ماده ۶ مصوبه شماره ۷۹۲۰۵۴ مورخ ۱۳۹۵/۷/۲۷ شورای عالی اداری در خصوص تفکیک سازمان برنامه و بودجه کشور و سازمان امور اداری و استخدامی، با انتزاع مأموریت‌های پژوهشی از مرکز آموزش و پژوهش توسعه و آینده‌نگری، ایجاد شد.

مطابق اساسنامه مصوب شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی مورخ ۱۳۹۷/۲/۵ این مرکز با اهداف زیر در شمار مؤسسات پژوهشی تحت نظارت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری قرار گرفت:

- پشتیبانی اندیشه‌ای از نظام برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی کشور و تقویت ابتناء مستمر آن بر دانش و رویکردهای علمی در مسیر پیشرفت و توسعه و بهبود و توانمندسازی و ارتقای نظام برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی جمهوری اسلامی ایران؛
- کمک به رفع نیازهای پژوهشی، فناوری و آموزشی سازمان برنامه و بودجه در زمینه توسعه و آینده‌نگری؛
- تقویت تعامل با مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری؛
- افزایش نقش مشارکتی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی در انجام پژوهش‌های مورد نیاز؛

نظر به فعالیت‌های مطالعاتی و پژوهشی صورت گرفته از بدو تأسیس و جذب پژوهشگران در قالب گروه‌های پژوهشی، شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۲ با درخواست تبدیل موافقت اصولی مرکز به موافقت قطعی با ۵ گروه پژوهشی موافقت کرد.

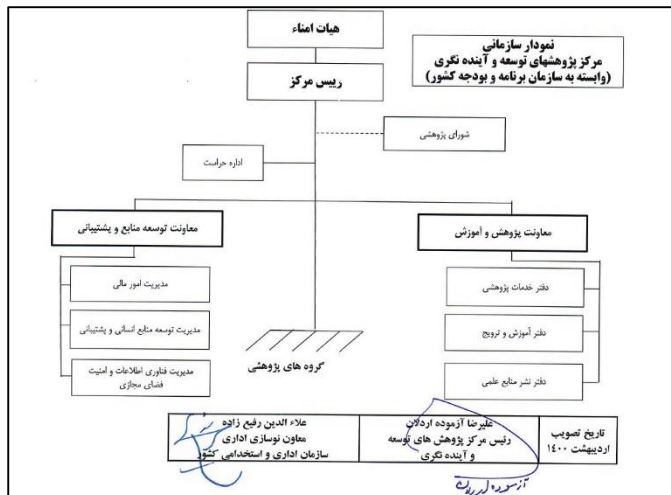

ساختار سازمانی

این مرکز که اساسنامه آن در تاریخ ۱۳۹۷/۰۴/۲۵ مورد تأیید شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم رسیده است، در تاریخ ۱۳۹۷/۱۱/۲۹، موافقت قطعی خود را از معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با پنج گروه پژوهشی به شرح عناوین زیر اخذ نمود:

- ۱- گروه پژوهشی آمایش سرزمین، توسعه و توازن منطقه‌ای
- ۲- گروه پژوهشی توسعه، تأمین مالی و اقتصاد بین‌الملل
- ۳- گروه پژوهشی نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی
- ۴- گروه پژوهشی توسعه امور بخشی و محیط‌زیست
- ۵- گروه پژوهشی آینده‌نگری و فناوری‌های نو

در این راستا و با عنایت به اخذ مجوزهای قانونی، فعالیت‌های مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری در چارچوب ساختار سازمانی مورد تأیید مراجع ذی‌ربط آغاز شد و در ادامه مسیر بر اساس تجارب اندوخته و در راستای چابک‌سازی ساختار سازمانی، با کاهش تعداد پست‌های مدیریتی و افزایش نسبت پست‌های پژوهشی به حوزه ستادی، ساختار سازمانی جدید پس از تأیید هیأت امناء، از سوی سازمان امور اداری و استخدامی کشور ابلاغ گردید.

سند راهبردی

سند راهبردی مرکز مشتمل بر چشم‌انداز، مأموریت، اهداف کیفی، راهبردها و راهکارهای اجرایی توسط هیأت امناء در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۰۹/۲۶ به تصویب رسید.

مقدمه

مرکز پژوهش‌های تو سعه و آینده‌نگری به‌منظور کمک به تحقق اهداف سازمان برنامه و بودجه کشور و نیز استفاده از ظرفیت دانش‌گاه‌ها و مراکز پژوهشی، برای انجام پژوهش‌های مورد نیاز در زمینه توسعه و آینده‌نگری تأسیس شده است. بی شک تحقق اهداف مصرح در اساسنامه مرکز نیازمند ترسیم نقشه راهی است که مسیر و چگونگی پیمودن آن، به‌طور شفاف و دقیق مشخص شده باشد.

سند راهبردی مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، یک افق ده ساله (۱۴۱۰ - ۱۴۰۰) دارد و دربرگیرنده: چشم‌انداز، مأموریت، اهداف کیفی و کمی، راهبردها، اقدامات و معیار ارزیابی عملکرد است (در این سند منظور از سازمان، سازمان برنامه و بودجه کشور که در موارد مرتبط، شامل سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی استان و منظور از مرکز، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری است).

چشم‌انداز

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری در افق چشم‌انداز (۱۴۱۰) به مرکزی ملی، برای مطالعات و پژوهش در آینده‌نگری، برنامه‌ریزی توسعه و بودجه‌ریزی بدل شده و محور نوآوری و تکامل نظام تدبیر و اندیشه در ایفای وظایف اصلی سازمان برنامه و بودجه کشور است.

مأموریت

برای دستیابی به چشم‌انداز ارائه شده، مرکز به‌عنوان بازوی پژوهشی سازمان برنامه و بودجه کشور، به دنبال پشتیبانی اندیشه‌ای از نظام برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی کشور، ارائه رویکردهای علمی در مسیر پیشرفت، توسعه، بهبود و همچنین توانمندسازی و ارتقاء نظام برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی جمهوری اسلامی ایران است. همچنین مرکز به دنبال آن است که با رویکردی آینده‌نگرانه، نیازهای پژوهشی، فناوری و آموزشی سازمان برنامه و بودجه کشور در زمینه بودجه‌ریزی، برنامه‌ریزی و توسعه را پاسخ‌گو باشد. در این راستا مأموریت‌های مرکز به شرح زیر هستند:

- تبیین، انتقال و حمایت از کاربری‌های آخرین دستاوردهای مطالعاتی و پژوهشی در زمینه‌های آینده‌نگری، برنامه‌ریزی توسعه و بودجه‌ریزی؛
- پاسخ‌گویی به نیازهای مطالعاتی و پژوهشی سازمان؛
- آینده‌نگری پیرامون جریان‌های برنامه‌ریزی و توسعه؛
- تقویت تعامل با مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری و ایفای نقش واسطه مرکز بین سازمان برنامه و بودجه با مؤسسات مذکور؛
- بهبود، توانمندسازی و ارتقای نظام برنامه‌ریزی توسعه، بودجه‌ریزی.

اهداف کیفی

در راستای تحقق مأموریت‌های مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، اهداف کیفی به قرار زیر است:

- کیفیت‌بخشی به مطالعات و پژوهش‌های مرکز در راستای نیاز کشور و وظایف سازمان و سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی استان؛
- نهادینه کردن و ارتقاء تعامل با سازمان برنامه و بودجه کشور در سطوح ملی و استانی؛
- تقویت و ارتقاء پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری؛
- گسترش ارتباطات و همکاری‌ها با دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی مرتبط؛
- توانمندسازی نیروی انسانی سازمان و مرکز؛

- تمهید همه‌جانبه برای حرکت و استقرار مرکز به عنوان یک نهاد پژوهشی دانش‌پایه و معرفی آن به ذینفعان.

راهبردها

بر اساس اهداف تعریف شده، برای نیل به چشم‌انداز ۱۴۱۰، راهبردها به شرح زیر تعریف شده‌اند:

الف - راهبرد نیل به هدف ۱

- گسترش سه‌جانبه‌گرایی (سازمان - مرکز - دستگاه اجرایی) (مؤسسه پژوهشی وابسته) و تقویت جایگاه مرکز در شبکه تصمیم‌گیران، سیاست‌گذاران و مجریان توسعه کشور؛
- بهینه‌سازی فرایندهای پژوهشی، از تعریف پروژه تا کاربست محصول و زمینه‌سازی برای رشد و بالندگی پژوهشگران؛

ب - راهبرد نیل به هدف ۲

- مشارکت همه‌جانبه با سازمان در مراحل مختلف مطالعات و پژوهش‌ها؛

ج - راهبرد نیل به هدف ۳

- ارتقاء امکانات و فعالیت‌های پژوهشی آینده‌نگری و توسعه؛

د - راهبردهای نیل به هدف ۴

- گسترش همکاری با مؤسسه‌های پژوهشی و دانشگاه‌های کشور در زمینه‌های تخصصی مرتبط با مرکز؛
- برقراری ارتباطات بین‌المللی و استفاده از ظرفیت‌های اندیشه‌ای مؤسسات بین‌المللی در زمینه برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی و آینده‌نگری؛

هـ - راهبرد نیل به هدف ۵

- گسترش آموزش‌های تخصصی و مهارتی کوتاه‌مدت برای ذینفعان، کارشناسان سازمان برنامه و بودجه و پژوهشگران و کارشناسان مرکز؛

و - راهبرد نیل به هدف ۶

- ارتقای سازمانی و افزایش اثربخشی نظام اداری و اجرایی مرکز مبتنی بر دانش و پایداری منابع؛

شرح وظایف

حوزه ریاست

- برنامه‌ریزی و هماهنگی جلسات، ملاقات، بازدیدها و گردهمایی‌های رئیس مرکز
- بررسی و ارجاع مکاتبات واصله و ابلاغ دستورات رئیس مرکز به واحدهای مربوطه و تهیه گزارش‌های لازم در این خصوص
- بررسی و تهیه گزارش‌های تخصصی و تحلیلی موضوعات ارجاعی رئیس مرکز با همکاری واحدهای ذی‌ربط
- پیگیری تهیه برنامه و گزارش عملکرد سالانه واحدها و دفاتر
- پیگیری مکاتبات و دستورات ارجاع شده رئیس مرکز از واحدهای ذی‌ربط
- انجام امور مرتبط به جلسات هیأت امناء، شورای پژوهشی و شورای معاونین، هیأت رئیسه شامل تهیه دعوت‌نامه، تهیه صورت جلسات، ابلاغ مصوبات و پیگیری تصمیمات

روابط عمومی و بین‌الملل

- برنامه‌ریزی و اجرای امور تشریفات مرکز با همکاری و هماهنگی واحدهای ذی‌ربط
- مدیریت بر محتوای اطلاع‌رسانی و بهبود مستمر آن در درگاه مرکز (درونی و بیرونی)
- همکاری و هماهنگی به منظور طراحی و برگزاری نشست‌های بین‌المللی با واحد ذی‌ربط
- برنامه‌ریزی و هماهنگی جهت عضویت مرکز در مجامع و سازمان‌های بین‌المللی علمی و پژوهشی مرتبط با فعالیت‌های مرکز
- همکاری با واحد ذی‌ربط به منظور برگزاری نشست‌های تخصصی برای بهره‌گیری از دیدگاه صاحب‌نظران داخلی و بین‌المللی
- انجام سایر امور محوله از طرف مقام مافوق

اداره حراست

- حفاظت از اسناد، اطلاعات، کارکنان و اماکن مرکز و محیط‌های تحت پوشش به منظور جلوگیری از هرگونه تهدید و خطرات احتمالی و افشاء اطلاعات و اخبار محیط
- صیانت از کارکنان مرکز و تشکیل بایگانی حفاظتی کارکنان
- نظارت و کنترل بر فرآیند تولید، گردش، بایگانی و امحاء اسناد طبقه‌بندی شده
- بررسی و اعلام نظر در خصوص تعیین صلاحیت کارکنان، پیمانکاران و هیأت‌های اعزامی به خارج از کشور و انجام امور حفاظتی آنان
- کنترل و نظارت بر تردد افراد و هیأت‌های خارجی وارده به مرکز برابر ضوابط
- شناسایی عوامل فساد اداری، مالی و اقتصادی در مرکز و همکاری با وزارت اطلاعات در کشف و مقابله با آن‌ها و ایجاد تمهیدات پیشگیرانه به منظور سالم‌سازی محیط
- شناسایی آسیب‌ها و تهدیدات مرکز
- نظارت بر نحوه حفاظت از سیستم‌های سخت‌افزاری، نرم‌افزاری، شبکه و داده‌های مرکز
- صدور کارت شناسایی و تردد برای کارکنان و مترددین به اماکن و تأسیسات مرکز

گروه‌های پژوهشی

- پیشنهاد برنامه سالانه پژوهشی همراه با اولویت‌های پژوهشی
- پیشنهاد بودجه سالیانه مورد نیاز برای فعالیت‌های پژوهشی
- تدوین و تنظیم فرم طرح پژوهشی بر مبنای عناوین پژوهشی مصوب
- بررسی و اظهارنظر پیرامون پیشنهادیه طرح‌های پژوهشی و مقالات علمی
- اجرای طرح‌های پژوهشی و مطالعاتی در حوزه تخصصی و نگارش مقالات علمی
- جمع‌آوری، تألیف، ترجمه مدارک لازم در حوزه تخصصی
- انجام فعالیت‌های علمی مشترک با مراکز آموزشی و پژوهشی داخلی و خارجی
- نظارت بر اجرای طرح‌های پژوهشی و تهیه گزارش‌های دوره‌ای
- بررسی و تأیید نهایی نتایج مطالعات و پژوهش‌ها
- همکاری با دفتر خدمات پژوهشی در جهت کاربست نتایج و یافته‌های طرح‌های پژوهشی

- همکاری با دفتر آموزش و ترویج در برگزاری گردهمایی‌های علمی
- بررسی و اظهارنظر کارشناسی پیرامون امور ارجاعی

معاونت پژوهش و آموزش

- تدوین برنامه‌ها، سیاست‌ها و خط‌مشی‌های اجرایی پژوهشی در چارچوب برنامه‌ها، سیاست‌ها و مأموریت‌های کلان مرکز
- برنامه‌ریزی، هماهنگی، نظارت و ارزیابی برنامه‌ها و سیاست‌های مرکز و اجرای مصوبات شورای پژوهشی در راستای اعتلای فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی در دفاتر و مدیریت زیرمجموعه معاونت
- فراهم نمودن سازوکار لازم برای انجام مطلوب و هماهنگی فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی دفاتر و مدیریت زیرمجموعه معاونت
- تعیین اولویت‌های پژوهشی مورد نیاز مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری با توجه به اهداف و مأموریت‌های تعیین شده
- تدوین ضوابط و شاخص‌های مربوط به عقد تفاهم‌نامه‌های تحقیقاتی با مراکز علمی و پژوهشی خارجی و سازمان‌های بین‌المللی
- برنامه‌ریزی و هماهنگی به منظور ارتباط با مراکز علمی و پژوهشی خارجی و سازمان‌های بین‌المللی
- برنامه‌ریزی و هماهنگی به منظور تدوین و نشر منابع علمی و برگزاری نشست‌های علمی

دفتر آموزش و ترویج

- نیازسنجی آموزش‌های تخصصی در حوزه‌های مأموریت سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
- تدوین و برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و حین خدمت برای ارتقاء سطح دانش فعالان در حوزه‌های مأموریت سازمان برنامه و بودجه

- برنامه‌ریزی و همکاری به منظور اجرای دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی مشترک با نهادها و سازمان‌های داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی با هماهنگی واحدهای ذی‌ربط
- تهیه و تدوین ضوابط و چارچوب‌ها و دستورالعمل‌های و قراردادهای آموزشی با همکاری واحدهای ذی‌ربط
- برگزاری همایش‌ها، سمینارها و نشست‌های علمی تخصصی مورد نیاز مطابق با مأموریت و وظایف مرکز
- برگزاری نشست برای ارائه دستاوردهای علمی-پژوهشی مرکز و کارشناسان ذی‌ربط
- مدیریت و مستندسازی تجربیات و روش‌های تخصصی و یافته‌های صاحب‌نظران
- برنامه‌ریزی و هدایت امور مربوط به مدیریت دانش سازمان و مرکز با هماهنگی واحد فناوری اطلاعات و ارتباطات
- انجام سایر امور محوله از طرف مقام مافوق

دفتر خدمات پژوهشی

- احصاء مستمر نیازهای پژوهشی و مطالعاتی مورد نیاز سازمان برنامه و بودجه با هماهنگی واحدهای ذی‌ربط
- مدیریت و نظارت کارفرمایی قراردادهای پژوهشی سازمان برنامه و بودجه و ارائه گزارش‌های لازم به مراجع ذی‌ربط
- تدوین دستورالعمل‌ها، ضوابط و معیارهای اجرایی و ارزیابی پروژه‌های پژوهشی، نظام‌های حمایتی و تشویقی از فعالیت‌های پژوهشی
- نظارت بر رعایت معیارهای اجرایی در اجرای پروژه‌های پژوهشی و روند انجام کار فعالیت‌های پژوهشی و تهیه گزارش‌های دوره‌ای به مراجع ذی‌ربط
- همکاری با واحد ذی‌ربط در تهیه چارچوب و دستورالعمل قراردادهای پژوهشی
- تهیه و تدوین ضوابط به‌کارگیری مدل کاربست نتایج پژوهشی و نظارت بر آن در سازمان برنامه و بودجه و مرکز
- نظارت بر کاربست نتایج و دستاوردهای حاصل از مطالعات و پژوهش‌های صورت گرفته
- همکاری و هماهنگی برای ارائه خدمات پژوهشی

- تهیه بانک اطلاعات پژوهشی و آمار و اطلاعات مربوط
- هماهنگی و نظارت بر فعالیتهای پژوهشی سازمان برنامه و بودجه استانها
- شناسایی و برقراری ارتباط با سازمانها و نهادهای منطقه‌ای و بین‌المللی علمی و پژوهشی مرتبط در جهت تبادل اطلاعات و تجربیات در راستای اهداف تعیین شده
- همکاری و هماهنگی با مراکز علمی و پژوهشی خارجی و سازمانهای بین‌المللی برای عقد تفاهم‌نامه‌های تحقیقاتی بر اساس شاخصها و ضوابط ابلاغی
- شناسایی و برقراری ارتباط با صاحب‌نظران و اندیشمندان داخلی و خارجی در حوزه‌های مربوطه به منظور اخذ اطلاعات، تجربه و دانش آنها
- انجام سایر امور محوله از طرف مقام مافوق

دفتر نشر منابع علمی

- تهیه، تدوین و انتشار مجلات تخصصی
- گردآوری و نشر یافته‌های حاصل از پژوهش‌ها در قالب کتب و نشریات کاغذی و الکترونیکی
- شناسایی موضوعات نیازمند تهیه، تدوین و ترجمه از میان منابع علمی معتبر و اقدام برای حصول به این نیاز
- ایجاد آرشیو مدارک و انتشارات مرکز و نگهداری از آنها
- شناسایی و برقراری ارتباط با پایگاه‌های اطلاعاتی علمی و تخصصی مورد نیاز
- ساماندهی و تهیه آرشیو مجازی مستندات مرکز
- راه‌اندازی و مدیریت مرکز اسناد و مدارک دیجیتال
- انجام سایر امور محوله از طرف مقام مافوق

معاونت توسعه منابع و پشتیبانی

- تدوین برنامه‌ها و سیاست‌های حوزه معاونت در راستای اهداف مرکز
- برنامه‌ریزی و مدیریت منابع انسانی مرکز و استقرار نظام‌های اداری مناسب و امور رفاهی کارکنان
- اجرای امور حقوقی و قراردادهای مرکز
- مدیریت امور مالی مرکز و اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مرکز
- انجام کلیه امور مرتبط با فناوری اطلاعات و ارتباطات، نرم‌افزار و سخت‌افزار و فضای مجازی مرکز

مدیریت فناوری اطلاعات و امنیت فضای مجازی

- برنامه‌ریزی سامانه‌های کاربردی و افزایش هوشمندسازی سیستم‌های مرکز
- برنامه‌ریزی پیاده‌سازی، بهره‌برداری، نوسازی، پشتیبانی و نگهداری سامانه‌های کاربردی
- طراحی و پیاده‌سازی زیرساخت فیزیکی شبکه و تبادل اطلاعات سامانه‌های مرکز با سازمان‌های دیگر
- مدیریت مرکز داده شامل پایش شبانه‌روزی، بررسی رویدادها، تهیه نسخ پشتیبان و ارتقاء سطح امنیت
- مدیریت، پشتیبانی و نگهداری از تجهیزات ارتباطی، سرورها و پایگاه‌های اطلاعاتی مرکز و سرویس‌های نرم‌افزاری زیرساخت شبکه (ضد ویروس، دیوار آتش، کنترل دسترسی، احراز هویت حساب کاربری، ...) و ارزیابی امنیتی سامانه‌های تولیدشده
- پایش و نظارت مستمر بر ترافیک شبکه، ارزیابی مخاطرات و تلاش برای ارتقاء سطح امنیت شبکه
- بررسی نیازهای سخت‌افزاری کاربران، تعیین مشخصات فنی تجهیزات و نظارت بر خرید و توزیع آن‌ها
- پشتیبانی و نگهداری تجهیزات رایانه‌ای کاربران (رایانه‌ها، چاپگرها، اسکنرها، ...)
- نصب نرم‌افزارهای پایه مورد نیاز کاربران و رفع اشکالات پیش آمده هنگام بهره‌برداری

- طراحی، ایجاد و نگهداری سایت‌های اطلاع‌رسانی اینترنتی و اینترنتی مرکز با هدف ارائه اطلاعات و خدمات به هنگام با دسترسی ساده و همگانی
- همکاری با واحدهای ذی‌ربط در شناسایی و برقراری ارتباط با پایگاه‌های اطلاعاتی علمی و تخصصی مورد نیاز مرکز
- همکاری با سایر واحدها جهت ساماندهی و تهیه آرشیو مجازی مستندات مرکز
- همکاری با واحدهای ذی‌ربط در راه‌اندازی و مدیریت مرکز اسناد و مدارک دیجیتال
- انجام سایر امور محوله از طرف مقام مافوق

مدیریت توسعه منابع انسانی و پشتیبانی

- هماهنگی و راهبری برنامه‌های تحول اداری و نقشه راه اصلاح نظام اداری مرکز
- مدیریت و برنامه‌ریزی سرمایه‌های انسانی مرکز
- استقرار نظام‌های نوین مدیریتی به منظور ارتقاء سطح بهره‌وری سرمایه‌های انسانی
- برنامه‌ریزی تأمین، جذب و نگهداشت نیروی انسانی مرکز
- همکاری و هماهنگی به منظور انجام کلیه امور اداری کارکنان
- مشارکت و همکاری با مدیران واحدهای ذی‌ربط در تهیه ساختار شکست پروژه‌ها، جدول زمان‌بندی و سایر اقلام اطلاعاتی مرتبط جهت کنترل بهینه پروژه‌ها
- تدوین برنامه‌های خدمات رفاهی، درمانی و ورزشی کارکنان و خانواده‌های آنان به منظور ارتقای انگیزش و بهداشت روانی کارکنان
- برنامه‌ریزی بهبود و نوسازی ساختمان‌ها، ماشین‌آلات، تجهیزات، تأسیسات و وسایط نقلیه مرکز
- مشارکت در برگزاری همایش‌ها، سمینارها، نشست‌های تخصصی
- بررسی و پیش‌بینی بودجه هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، مبادله موافقت‌نامه و تهیه گزارش‌های لازم
- ارزیابی عملکرد بودجه سال گذشته و برآورد عملکرد سال جاری
- انجام امور دبیرخانه‌ای و انجام سایر امور محوله از طرف مقام مافوق

مدیریت امور مالی

- انجام کلیه امور و فعالیت‌های مالی مرکز در چارچوب قوانین مالی و محاسباتی کشور
- تنظیم اسناد مالی اعم از قطعی و غیرقطعی پس از بررسی و انطباق با قوانین و مقررات و شرح عملیات مندرج در موافقت‌نامه‌های متبادله و پرداخت به ذی‌نفع اعم از اشخاص حقیقی و یا حقوقی
- ثبت و نگهداری حساب اموال و نظارت بر ورود و خروج، انتقال و فروش اموال و سایر امور مرتبط طبق مقررات و دستورالعمل‌های مربوطه
- حفظ و نگهداری از اسناد و دفاتر مالی و حساب‌ها طبق قوانین و مقررات و دستورالعمل‌های مربوط
- نگهداری حساب و تحویل و تحول وجوه، نقدینگی‌ها، سپرده‌ها و اوراق بهادار طبق مقررات
- تأمین اعتبار کلیه تعهدات اعم از اعتبارات هزینه‌ای و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و نگهداری حساب‌های مربوط به هر ردیف اعتباری و طرح‌ها به تفکیک
- مدیریت و راهبری امور حقوقی و قراردادهای کاری
- تهیه و تنظیم مفاد کلیه قراردادها
- همکاری و مشارکت در خصوص تهیه و تنظیم اسناد قانونی و مستندات حقوقی و ثبتی
- همکاری و مشارکت در انجام امور تشریفات مربوط به برگزاری مناقصات و مزایده‌ها
- شرکت در مراجع قضایی، نهادها و سازمان‌های مرتبط به نمایندگی از مرکز و پیگیری امور تا حصول نتیجه
- انجام پیگیری‌های لازم به‌منظور اجرای تعهدات مؤسسات طرف قرارداد در مهلت‌های تعیین‌شده و همچنین حصول اطمینان از ایفای تعهدات مرکز در مقابل مؤسسات طرف قرارداد
- انجام سایر امور محوله از طرف مقام مافوق

امکانات فیزیکی

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری با زیربنایی بالغ بر ۶۰۰۰ متر مربع در ساختمانی ۱۱ طبقه در خیابان استاد جعفر شهری (سپند) قرار گرفته است. این مرکز دارای ۵ گروه پژوهشی و واحدهای ستادی از قبیل حوزه ریاست، حوزه هیأت امناء، معاونت پژوهش و آموزش، معاونت توسعه منابع و پشتیبانی، دفتر خدمات پژوهشی، دفتر آموزش و ترویج، دفتر نشر منابع علمی، مدیریت توسعه منابع انسانی و پشتیبانی، مدیریت امور مالی، مدیریت فناوری اطلاعات و امنیت فضای مجازی، حوزه روابط عمومی و بین‌الملل، اداره حراست و ... است که ظرفیت به‌کارگیری ۱۵۰ نیروی انسانی را داشته و امکانات فیزیکی مختلفی را به شرح ذیل جهت پشتیبانی تعبیه نموده است.

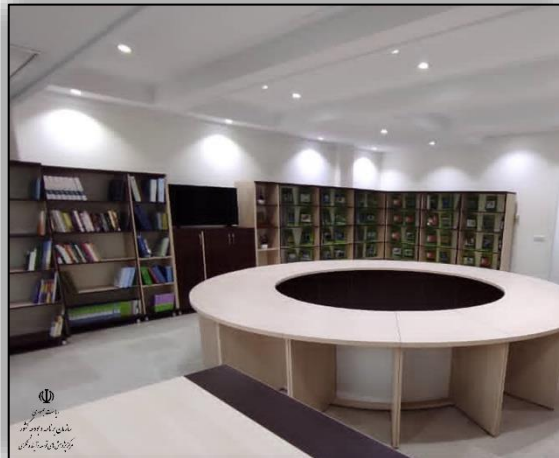

کتابخانه

کتابخانه مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری با مساحت حدود ۴۰ متر در ۲۲ بهمن ۱۳۹۹ افتتاح شد. کتابخانه مرکز بالغ بر ۱۰۰۰ جلد کتاب دارد که در دسترس پژوهشگران مرکز قرار گرفته است.

همچنین در سایت مرکز بخشی با عنوان کتابخانه مجازی تعبیه شده که فایل کلیه گزارش‌های پژوهشی، گزارش‌های سیاستی، گزارش تفصیلی نشست‌های علمی-تخصصی، پژوهش‌های واحدهای استانی، اسناد برنامه و بودجه و مستندات مطالعات موضوعی در آن بارگذاری شده است.

کلاس های آموزشی

با توجه به مأموریت مرکز پژوهش های توسعه و آینده نگری در برگزاری دوره های آموزشی، دو کلاس آموزشی با مساحتی بالغ بر ۱۰۰ مترمربع و ظرفیت ۵۰ نفر برای برگزاری کلاس های حضوری آماده سازی شده است.

سالن جلسه، اجتماعات و گردهمایی

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری دارای سه سالن اجتماعات و گردهمایی است که همگی قابلیت امکان برگزاری جلسات به صورت ویدئویی را دارا هستند. علاوه بر آن نیز در هریک از گروه‌های پژوهشی، اتاق جلسه‌ای مختص به آن گروه تعبیه شده است.

سالن اجتماعات دکتر حسین عظیمی با مساحتی بالغ بر ۷۰ مترمربع و ظرفیت ۴۰ نفر

سالن جلسات طبقه هشتم با مساحتی بالغ بر ۵۰ مترمربع و ظرفیت ۳۰ نفر

سالن چند منظوره یاس با مساحتی بالغ بر ۱۲۰ مترمربع و ظرفیت ۸۰ نفر

سالن جلسات گروه‌های پژوهشی با مساحتی بالغ بر ۳۰ مترمربع و ظرفیت ۱۲ نفر

سالن استقرار پژوهشگران

در هر یک از گروه‌های پژوهشی بخش‌های مختلفی از قبیل اتاق مدیر گروه، اتاق جلسات، اتاق پژوهشگران، سالن پژوهشگران و ... تعبیه شده است. در این میان سالن پژوهشگران با مساحتی بالغ بر ۶۰ مترمربع قابلیت استقرار ۶ پژوهشگر را دارا می‌باشد.

سالن ورزش

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری با دو سالن ورزشی با مساحتی بالغ بر ۸۰ مترمربع که دارای امکانات ورزشی از جمله: تردمیل، میز پینک‌پنگ، فوتبال دستی و ... است که با برنامه زمان‌بندی مشخص، جهت استفاده روزانه همکاران مرکز و برگزاری مسابقات تجهیز شده است.

نمازخانه

نمازخانه مرکز نیز مطابق ضوابط ستاد اقامه نماز، گنجایش برگزاری اقامه نماز برای تعداد ۵۰ نمازگزار و همچنین برگزاری آیین‌های مذهبی را داشته و در دسترس همکاران است.

رستوران

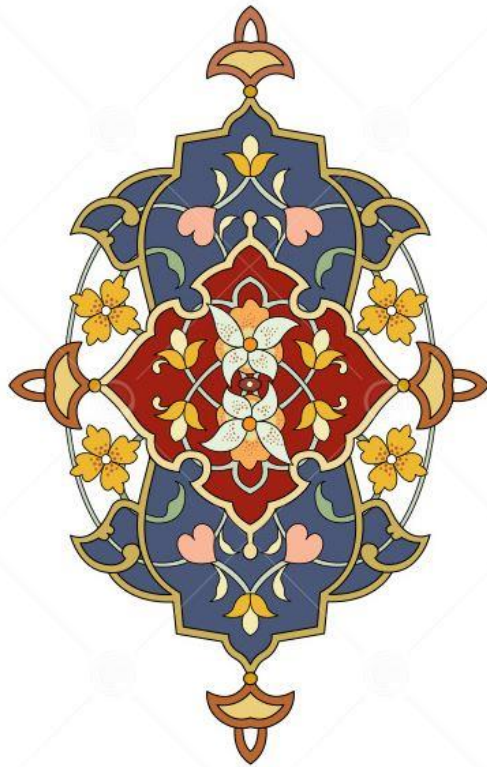
رستوران مرکز واقع در سالن چندمنظوره یاس در ضلع جنوبی ساختمان، در چیدمانی متناسب با این امر و همراه با آشپزخانه‌ای مجهز، در دسترس همکاران بوده و روزانه قابلیت پذیرایی از ۵۵ نفر را دارد.

سایر

در مجموع مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری با زیربنایی بالغ بر ۶۰۰۰ مترمربع و امکانات خدماتی مختلف (کتابخانه، نمازخانه، اتاق ورزش، رستوران، فضای سبز، فضای نمایشگاهی گذر پژوهش، استودیو، ...) و همچنین اقداماتی نظیر زیبا سازی و به سازی ساختمان، در صدد است بستر مناسبی را به منظور تأمین رفاه همکاران مرکز فراهم نماید.

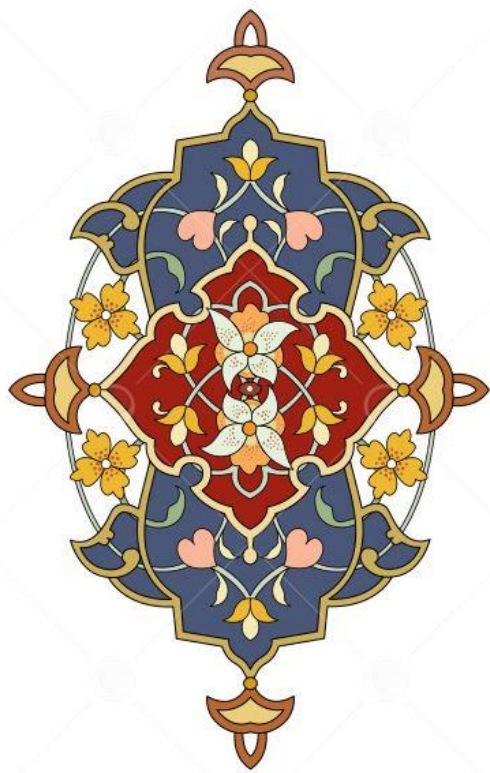

ب) فعالیتهای مرکز

حوزه پژوهش

حوزه پژوهشی مرکز از طریق گروه‌های پژوهشی پنج‌گانه و دفتر خدمات پژوهشی به فعالیت می‌پردازد.

گروه‌های پژوهشی مرکز که شامل ۵ گروه تحت عنوانین: گروه پژوهشی آمایش سرزمین، توسعه و توازن منطقه‌ای-گروه پژوهشی توسعه، تأمین مالی و اقتصاد بین‌الملل-گروه پژوهشی نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی-گروه پژوهشی توسعه امور بخشی و محیط‌زیست و گروه پژوهشی آینده‌نگری و فناوری‌های نو می‌باشند؛ در سال ۱۴۰۰ راهبری و دبیری کلان پروژه‌های مطالعاتی همچون استقرار و پیاده‌سازی سند ملی آمایش سرزمین، برنامه پسا کرونا، برنامه هفتم توسعه، لایحه بودجه ۱۴۰۱ و ... را برعهده داشته‌اند.

دفتر خدمات پژوهشی نیز با تمرکز بر حفظ و صیانت از کیفیت پژوهش‌های انجام شده و همچنین با تأکید بر به کار بستن یافته‌ها و خروجی‌های مطالعات انجام شده اقدامات خود را پی گرفته است. در این راستا این دفتر با احصاء مستمر نیازهای پژوهشی و مطالعاتی مورد نیاز سازمان برنامه و بودجه کشور با هماهنگی واحدهای ذی‌ربط و مدیریت و نظارت کارفرمایی بر قراردادهای پژوهشی سازمان برنامه و بودجه و ارائه گزارش‌های لازم به مراجع ذی‌ربط و همچنین تدوین دستورالعمل‌ها، ضوابط و معیارهای اجرایی و ارزیابی پروژه‌های پژوهشی، نظام‌های حمایتی و تشویقی از فعالیت‌های پژوهشی، تلاش کرده است تا در کنار دیگر ارکان به تحقق اهداف کلان مرکز کمک کند. در این راستا نیز اقدامات ذیل را به انجام رسانده است:

- ❖ هماهنگی و پیگیری همکاری پژوهشی با سازمان برنامه و بودجه
- ❖ ارزیابی و بررسی پروپوزال‌های دریافتی از متخصصان در حوزه‌های علمی مختلف و امکان‌سنجی همکاری از حیث محتوایی و اجرائی
- ❖ ارزیابی و بررسی پروپوزال‌های دریافتی از محل یک در صد اعتبارات سازمان برنامه و بودجه و مدیریت کارفرمایی انجام این طرح‌های پژوهشی
- ❖ بررسی و انتشار عنوانین اولویت‌دار پژوهشی در تعامل با گروه‌های پژوهشی و سازمان

- ❖ برگزاری جلسات شورای پژوهشی طرح های کوچک، متوسط و بزرگ به منظور ارزیابی نهایی طرح های پژوهشی
- ❖ تدوین آیین نامه های اجرائی مورد نیاز حوزه پژوهشی
- ❖ پیگیری و نظارت بر قراردادهای پژوهشی مرکز با افراد و نهادها
- ❖ تعامل با استان ها در خصوص امکان همکاری پژوهشی با آن استان
- ❖ نظارت بر قراردادهای پژوهشی نیروهای همکار مستقیم با مرکز
- ❖ هماهنگی برای ارزیابی گزارش های پژوهشی کاربردی از متخصصان حوزه های علمی
- ❖ تعامل و برقراری ارتباط بین گروه های پژوهشی به منظور انتقال تجربیات و انجام کارهای مشترک فی مابین گروه ها
- ❖ بسترسازی برای تعامل و همکاری های پژوهشی با افراد و نهاد های علمی و انعقاد تفاهم نامه
- ❖ تعریف ساختار احصاء مسائل مطالعات مورد نیاز سازمان برنامه و بودجه و برگزاری نشست های مسئله شناسی و مسئله یابی پژوهشی
- ❖ همکاری پژوهشی با سازمان برنامه و بودجه با مشارکت در شورای پژوهش و نشر سازمان به منظور هدفمند کردن اعتبارات پژوهشی سازمان
- ❖ تقویت و ایجاد شبکه همکاری نمایندگان مرکز - سازمان - دستگاه های اجرایی و صاحب نظران
- ❖ زمینه سازی برای ایجاد کرسی هم اندیشی بحث های تئوریک و مبنایی میان صاحب نظران در خصوص مسائل کلیدی کشور
- ❖ تقویت بدنه پژوهشی گروه های پژوهشی توسعه و آینده نگری از حیث کمی و کیفی
- ❖ تعامل با وزارت علوم در حوزه پژوهشی و ارائه گزارش مستمر از اقدامات و پژوهش های انجام گرفته در مرکز

در ادامه نیز اهم اقدامات صورت گرفته در سال ۱۴۰۰ در حوزه پژوهش به اختصار تبیین شده است.

کلان پروژه‌های مطالعاتی

استقرار و پیاده‌سازی سند ملی آمایش سرزمین

این کلان پروژه مطالعاتی با محوریت گروه پژوهشی آمایش سرزمین، توسعه و توازن منطقه‌ای در سال ۱۴۰۰ تعریف و در دست انجام است. پس از تصویب سند ملی آمایش سرزمین، در جلسه پنجم شورای عالی آمایش سرزمین در تاریخ ۱۱ اسفندماه ۱۳۹۹، در قالب ۶ هدف، ۲۴ راهبرد و ۲۵۴ سیاست، و ابلاغ آن توسط رئیس شورای عالی آمایش سرزمین طی نامه شماره ۷۱۵۰۳۱ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۷ به کلیه دستگاه‌های اجرایی کشور، فعالیت‌های جدید گروه پژوهشی فوق که عهده‌دار مطالعات پشتیبان تدوین سند ملی آمایش سرزمین نیز بوده است، آغاز شد. در این راستا در سال ۱۴۰۰ پیرامون کلان پروژه فوق الذکر فعالیت‌هایی در گروه تعریف شد که اهم آن عبارتند از:

- ارائه چارچوب نظام یکپارچه برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه سرزمین (۱ مجلد)
- تدوین برنامه مدون استقرار و پیاده‌سازی سند ملی آمایش سرزمین (۱ مجلد)
- ایجاد سیستم پشتیبانی تصمیم‌گیری آمایش سرزمین
- آمایش منطقه‌ای (۲ مجلد)
- شاخص‌های رصد و پایش آمایش سرزمین (۱ مجلد)
- ارزیابی طرح‌های کلان ملی و انطباق آن‌ها با سند ملی آمایش سرزمین (۲ مجلد)
- اصلاح و نهایی‌سازی مطالعات پشتیبان سند ملی آمایش سرزمین (۵۳ مجلد)
- جلسات تخصصی با امور آمایش سرزمین (۷ جلسه)
- تعامل با نهادهای مرتبط با استقرار سند ملی آمایش سرزمین
- صندوق توسعه ملی آمایش سرزمین (۱ مجلد)
- ترویج آمایش سرزمین در افکار عمومی یک نشست خبری، سه بسته خبری و ۱۴ گفتگو در برنامه رادیویی)
- تعامل با دانشگاه‌ها و همایش‌های تخصصی (۱۵ نشست)
- نشست‌های تخصصی (۵ نشست)

از اهداف اصلی این کلان پروژه، برنامه مدون استقرار و پیاده‌سازی سند ملی آمایش سرزمین است. در واقع این برنامه مدون به منظور فراهم نمودن الزامات تحقق سند از

طریق تعامل با سازمان‌ها و ارگان‌های مربوطه، انجام آمایش مناطق، بسترسازی برای سیستم پشتیبانی تصمیم‌گیری و رصدخانه‌ی پایش و ارزیابی سند و فرهنگ‌سازی در خصوص آمایش سرزمین تدوین شده است. همچنین بسترسازی برای ایجاد سیستم پشتیبانی تصمیم‌گیری آمایش سرزمین جزء الزامات و از ارکان برنامه استقرار و اجرایی‌سازی سند ملی آمایش سرزمین بوده و به همین دلیل در دستور کار گروه قرار گرفته است. اقدام دیگر انجام آمایش منطقه ۸ و آمایش منطقه ۴ به عنوان پایلوت است. در زمینه شاخص‌های رصد و پایش آمایش سرزمین نیز، به عنوان اولین اقدام، در این راستا همه سیاست‌های سند ملی آمایش از نظر مکانی، زمانی، اهداف، بخش، پیامدها و شاخص‌های مرتبط موجود توسط افراد گروه دسته‌بندی شده‌اند. تعامل با افراد صاحب نظر در این زمینه و قرارگیری شاخص‌ها در یک نظام ارزیابی جامع از برنامه‌ریزی در کشور، از دیگر اقدامات گروه است. در حوزه انطباق طرح‌های کلان ملی با سند ملی آمایش سرزمین، جزء الزامات سند ملی است که چنین طرح‌هایی از ابعاد مختلف اقتصادی، سکونتگاهی و محیط زیستی ارزیابی شود. در این خصوص، طرح جهش تولید و تأمین مسکن و توسعه طرح‌های فولادی در پهنه سرزمین مورد ارزیابی قرار گرفته و مواردی که لازم است در خصوص این طرح‌ها مورد توجه قرار گیرند به صورت گزارش مکتوب تهیه شده است. از طرفی به منظور تحقق الزامات سند ملی آمایش سرزمین تعامل با دستگاه‌ها و سایر نهاد‌های مرتبط نظیر وزارت راه و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت جهاد کشاورزی با هدف تحقق سیاست‌ها و الزامات سند و همچنین انطباق اسناد بخشی با سند ملی آمایش سرزمین در دستور کار قرار گرفته است. همچنین از دیگر اقداماتی که در راستای تحقق اهداف آمایش سرزمین صورت گرفته، برگزاری جلسات متعدد با سازمان نقشه‌برداری در خصوص طرح جهش تولید و تأمین مسکن و همچنین بسترسازی تدوین دستورالعمل خدمات اکوسیستمی در ایران می‌باشد. در ادامه به صورت شماتیک، تصویری از اقدامات این کلان پروژه مشاهده می‌گردد.

علاوه بر اقدامات فوق، این گروه در ۱۵ نشست تخصصی در مجامع علمی و در راستای تعامل سازنده با دانشگاه‌ها و نهادهای مرتبط، نقش آفرینی کرده است؛ از جمله دانشگاه خوارزمی، انجمن محیط‌زیست ایران، مرکز پژوهش‌های مجلس و ...؛ از دیگر فعالیت‌ها در این زمینه می‌توان به شرکت و نقش آفرینی در برگزاری همایش اقتصاد آب و ارائه برش استانی از سند ملی آمایش سرزمین در جلسات مدرسه حکمرانی شهید بهشتی اشاره نمود. همچنین به منظور آموزش و ترویج آمایش سرزمین، تعامل با صدا و سیما و سایت‌های خبری برای تهیه برنامه‌ها و گزارش‌ها در دستور کار گروه بوده است. از جمله نشست خبری سند ملی آمایش سرزمین؛ تهیه بسته‌های خبری طرح تولید و جهش مسکن، توسعه صنعت فولاد در پهنه سرزمین، و بسته مربوط به تمرکززدایی فعالیت‌ها و جمعیت از مناطق کلان‌شهری؛ و همچنین تهیه گزارش برای ویژه برنامه عید نوروز رادیو برای فعالیت‌های اقتصادی ۱۴ استان کشور براساس سند ملی آمایش سرزمین. در مرکز نیز ۵ نشست علمی-تخصصی با عناوین مرتبط با آمایش سرزمین در زمینه سکونتگاه‌های غیررسمی، ارزش‌گذاری اقتصادی خدمات اکوسیستمی، برنامه هفتم، الگوی کشت منطقه-ای و بحران فرونشست برگزار شده است.

مطالعات پشتیبان تدوین لایحه بودجه ۱۴۰۱

مطالعات پشتیبان تدوین لایحه بودجه سنواتی به عنوان یکی از کلان پروژه‌های انجام شده در مرکز با محوریت گروه پژوهشی نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی به شیوه مشارکتی و با تشکیل هسته و شبکه‌های همیار از افراد و نهادهای گوناگون به انجام رسیده است. در این راستا در خصوص لایحه بودجه ۱۴۰۱ نیز همچون سال‌های گذشته این کلان پروژه شکل گرفت و اقداماتی در این خصوص انجام شد. مطالعات بودجه از جمله موضوعاتی است که مورد توجه مرکز بوده و هر ساله این مطالعه در دستور کار قرار گرفته و نتایج مرتبط به ذینفعان و سیاست‌گذاران ارائه می‌گردد. سازوکاری که تاکنون در مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری برای انجام این مطالعات مدنظر قرار گرفته، بهره‌مندی از مشارکت و حضور ذینفعان و متخصصان این حوزه است که تحت نظامی مسنجم، مطالعه را به فرجام می‌رسانند.

با شروع مطالعه در سال ۱۴۰۰، شورای راهبری مطالعات در مرکز به منظور پیشبرد هدف مطالعه و سامان‌دهی به ساختار محتوای مطالعه، فرایند اجرایی خود را در چهار بخش زیر پیگیری نمود:

- امور بخشی؛
- امور کلان و فرابخشی؛
- موضوعات خاص؛
- امور استانی - منطقه‌ای.

در این مطالعات علاوه بر گزارش تحلیلی-تبیینی بوجه بخش‌ها، مهم‌ترین عناوین مربوط به حوزه کلان و فرابخشی، به شرح زیر بوده است:

- تحلیلی بر متغیرهای کلان اقتصاد (تورم، تولید، بیکاری، سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی)
- بررسی مقایسه‌ای تبصره‌های بودجه در سه سال اخیر و آثار آن و انطباق با جهت‌گیری‌ها و راهبردهای بخشنامه بودجه
- تحلیل و تبیین کلان بودجه از جنبه منابع بودجه
- درآمد‌ها-واگذاری‌های سرمایه‌ای-واگذاری‌های مالی برحسب اجزا آن

- مهم‌ترین دستگاه‌های اجرایی تأمین‌کننده منابع مالی-انواع درآمدهای مالیاتی- درآمدهای نفت و فروش سایر دارایی‌های دولت
- تحلیل و تبیین کلان بودجه از جنبه مصارف بودجه
- بررسی عملکرد اوراق خزانه-مشارکت و سایر اوراق و...
- بررسی وضعیت منابع و مصارف هدفمندی یارانه‌ها
- تحلیل کلی بر وضع طرح‌های عمرانی ملی و نحوه توزیع اعتبارات بین امور و فصول-تعداد طرح‌ها و پروژه‌های ذیل هر فصل و امور در دست اجرا و طرح‌های خاتمه یافته
- تحلیلی بر وضع واگذاری طرح‌های عمرانی ملی و مشارکت عمومی خصوصی
- تحلیلی بر سیاست‌های مبتنی بر برخورداری از تسهیلات مالی داخلی و خارجی مندرج در قانون بودجه سال و مقایسه با سه سال گذشته آن
- بررسی وضع بدهی‌های دولت و نحوه تأمین بازپرداخت آن
- تحلیلی بر وضعیت واگذاری شرکت‌های دولتی و عملکرد خصوصی‌سازی
- تحلیل و تبیین سیاست‌ها و موارد مالیاتی و پیش‌بینی آن
- تحلیل و تبیین بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها، مؤسسات غیرانتفاعی برحسب هر یک از امور عملکرد و پیش‌بینی آن
- تحلیل و تبیین برنامه‌های اشتغال
- نقش صندوق توسعه ملی در تأمین مالی طرح‌ها و پروژه‌ها و سایر برنامه‌ها در بودجه و پیش‌بینی آن
- تحلیل و تبیین درآمدهای ارزی کشور و تعیین سهم وزارت نفت و صندوق توسعه ملی و بودجه عمومی دولت
- تحلیل و تبیین روابط مالی دولت با وزارت نفت
- تحلیل و تبیین عوارض گمرکی و نقش آن در بودجه
- تحلیل و تبیین سیاست‌های تأمین مسکن در بودجه
- همچنین در حوزه موضوعات خاص نیز مهم‌ترین عناوین بدین شرح بوده‌اند:
- بررسی تحلیلی از توسعه فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان؛
- تحلیل آثار و پیامدهای اجرایی در زمینه محیط‌زیست و منابع آب؛

- توسعه بخش معدن؛
 - توسعه گردشگری؛
 - بیمه‌های اجتماعی و توانمندسازی فقرا؛
 - بررسی وضعیت حاشیه‌نشینی و کاهش آسیب‌های اجتماعی و اقدامات اجرایی آن؛
 - توسعه مناطق جغرافیایی خاص؛
 - بررسی توسعه روستایی (تمهیدات و اقدامات پیش‌بینی شده)؛
 - تحلیلی بر وضع صندوق‌های بازنشستگی و شرایط آنها (چالش‌ها و اقدامات)؛
 - طرح‌ها و پروژه‌های اقتصاد مقاومتی
- در راستای تبیین و تحلیل لایحه بودجه ۱۴۰۱ در مجموع ۱۹ جلد گزارش تهیه گردید. علاوه بر آن، پژوهشگران این کلان پروژه در زمینه نشست‌های علمی-تخصصی (نشست: خزانه‌داری واحد؛ الزامات و پیش‌نیازها) و تهیه و تدوین گزارش‌های تحلیلی در حوزه سیاست‌گذاری و بودجه‌ریزی نیز فعالیت داشته و گزارش‌های پژوهشی تحت عناوین زیر تهیه کرده‌اند:

- بررسی نظام مالی دولت (۲)؛ اوراق بدهی
- بررسی نظام مالی دولت (۳)؛ ساختار سازمانی امورمالیه عمومی
- سنجش آثار تعدیلات قیمتی حامل‌های انرژی در بخش‌های اقتصادی و خانوارها
- نظام تهیه و تدوین مطالعات پشتیبان برنامه هفتم توسعه
- معافیت‌های مالیاتی؛ آثار و ظرفیت‌های درآمدی آن
- الزامات مدل کلان سنجی برای اقتصاد ایران
- بررسی و برآورد روند توزیع درآمد خانوارهای شهری و روستایی در دو دهه اخیر
- برآورد اثر افزایش یارانه نقدی بر توزیع درآمد خانوارهای شهری

مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا

با تشدید همه‌گیری کووید-۱۹ در ایران و جهان و به دنبال آن اثرگذاری شیوع این ویروس بر حوزه‌های مختلف، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری با محوریت گروه پژوهشی توسعه امور بخشی و محیط زیست مأمور به طراحی ساختاری متناسب پیرامون انجام مطالعات مرتبط با بررسی آثار همه‌گیری کووید-۱۹ در بخش‌ها و فرابخش‌ها با هدف تنظیم بسته‌های سیاستی کوتاه مدت و میان مدت و به منظور بهره‌برداری در نظام برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی کشور شد، در این راستا با استفاده حداکثری از توان علمی و تحقیقاتی مؤسسات پژوهشی و اعضای هیأت علمی آن‌ها و همچنین با همراهی معاونت‌ها و امور تخصصی سازمان برنامه و بودجه کشور، این مطالعات در دو فاز میدانی و کتابخانه‌ای پیگیری شد.

در بخش نخست (مطالعات میدانی)، این گروه، پرسشنامه‌ای را طراحی و برای امور بخشی و فرابخشی در سازمان برنامه و بودجه کشور و از طریق آن‌ها برای دستگاه‌های سیاست‌گذار اصلی ارسال نمود که ماحصل آن دو مجلد گزارش سیاستی پیرامون بررسی اثرات همه‌گیری کووید-۱۹ بر فعالیت‌ها و خدمات بخش‌ها و فرابخش‌ها است که در بخش پایانی، توصیه‌های سیاستی کوتاه مدت و میان مدت مستخرج از پیشنهادات دستگاه‌های اجرایی سیاست‌گذار قرار داده شده است.

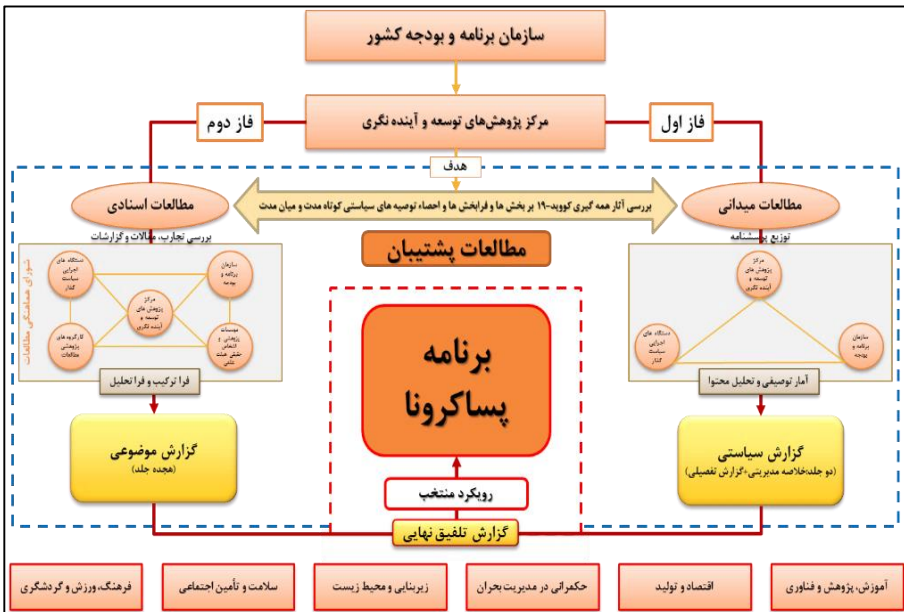
در بخش دوم (مطالعات کتابخانه‌ای)، در یک ساختار گروهی متشکل از مؤسسات علمی و پژوهشی و اعضای هیأت علمی آن‌ها، در قالب ۱۷ کارگروه، مطالعات در حوزه‌های تخصصی متعدد، پیرامون ارزیابی اثرات همه‌گیری کووید-۱۹ بر آن حوزه‌ها پیگیری گردید. ماحصل این مطالعات نیز چندین مجلد گزارش موضوعی است که نتایج آن با هدف ترویج یافته‌ها، طی همایشی سه روزه در قالب پنل‌های تخصصی و با حضور اعضای سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، دستگاه‌های اجرایی سیاست‌گذار، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها، مؤسسات علمی و پژوهشی و صاحب نظران حوزه‌های مختلف برگزار گردید.

به موازات اقدامات فوق، جمع‌بندی و تلفیق مطالعات در چارچوب شش مجلد آموزش، پژوهش و فناوری-تولید و اقتصاد-حکمرانی در مدیریت بحران-زیربنایی-سلامت و تأمین اجتماعی و در نهایت فرهنگ، ورزش و گردشگری صورت پذیرفت و طی گام‌هایی

از قبیل برگزاری جلسات هم‌اندیشی در شورای هماهنگی مطالعات و ارسال گزارشات تلفیق به‌اعضای شورا و دریافت نظرات مکتوب آنان، در مجموع نتایج تلفیق و جمع‌بندی مطالعات در قالب یک مجلد در کمیته تلفیق متشکل از پژوهشگران مرکز، مدیران و نمایندگان کارگروه‌های پژوهشی و نمایندگان معاونت‌های تخصصی سازمان در سال ۱۴۰۰ مورد تأیید قرار گرفت.

در نهایت مجموعه مطالعات فوق‌پس از برگزاری دوره‌های آموزشی حول روش‌های نوین برنامه‌ریزی و برگزیدن روش مناسب، به برنامه‌ای منسجم، میان‌مدت و راهگشا مبدل گشت تا در آستانه تدوین برنامه هفتم توسعه، مورد بهره‌برداری قرار گیرد. در این راستا همچنین جلساتی به منظور ارائه یافته‌های مطالعات و برنامه پسا کرونا با حضور معاونت‌ها و امور تخصصی سازمان برنامه و بودجه تشکیل شد. این مجموعه مطالعات در ۲۵ عنوان تدوین شده است و نتایج آن جهت بهره‌برداری در برنامه هفتم توسعه کشور منتشر شده است.

مطالعات پشتیبان تدوین برنامه هفتم توسعه کشور

در سال ۱۴۰۰ و در آستانه تدوین برنامه هفتم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، دومین کلان پروژه مطالعاتی گروه توسعه امور بخشی و محیط زیست به منظور پشتیبانی اندیشه‌ای از نظام برنامه‌ریزی کشور شکل گرفت و مطالعات آن در سال آتی نیز ادامه خواهد داشت. در این راستا با هدف تهیه پیش‌نویس نظام‌نامه برنامه هفتم توسعه، فعالیت‌های متعددی در گروه تعریف شد. این فعالیت‌ها در سه زمینه، نشست‌های علمی-تخصصی ویژه برنامه هفتم توسعه، جلسات تخصصی با مؤسسات پژوهشی، اندیشکده‌ها و اشخاص حقیقی دارای ایده برای برنامه هفتم توسعه و انجام مطالعات در درون مرکز سازماندهی شدند.

در فهرست مطالعات این کلان پروژه موارد زیر در سال ۱۴۰۰، تعریف و انجام شدند:

- با هدف احصاء جهت‌گیری‌ها و مضامین برنامه هفتم توسعه، فرامطالعه‌ای بر ۷۰ سال برنامه‌ریزی توسعه در ایران (ناظر بر شش مجلد مطالعات انجام شده در مرکز) به منظور احصاء مضامین، جهت‌گیری‌ها و عناصر نظام‌نامه برنامه هفتم توسعه صورت پذیرفت.
- آسیب‌شناسی نظام برنامه‌ریزی توسعه در ایران و همچنین آسیب‌شناسی برنامه‌ها از منظر محتوا، ساختار و فرایند (تهیه و تدوین، تصویب، آمادگی برای اجرا، نظارت و پایش) دیگر مطالعه این گروه بود که با هدف شناسایی ریشه‌های اصلی این آسیب‌ها، دنبال شد.
- در گام دیگر، مطالعه سیر تحول برنامه‌ریزی توسعه در جهان؛ گسست‌ها و گذارها و همین‌طور مطالعات تطبیقی برنامه‌های توسعه در ایران و کشورهای منتخب از قبیل چین، هند، مالزی، تایلند، نیجریه، پاکستان، ترکیه، ویتنام و تایوان با هدف، شناسایی ساختار برنامه‌های توسعه و تنظیم‌کننده اسناد برنامه در سایر کشورها، مرجع تصویب‌کننده و نظارت‌کننده اسناد، نوع اهداف اسناد برنامه، رویکردها و روش‌های برنامه‌ریزی و سایر معیارها در دستور کار قرار گرفت.

- در یک مطالعه دیگر با توجه به هدف اساسی پیش روی کشور در برنامه هفتم در زمینه رشد اقتصادی و حول مسئله امکان‌پذیری رشد ۸ درصدی در این برنامه و همچنین چگونگی نقش آفرینی ظرفیت‌های معطل کشور (بخش‌ها و استان‌ها) در این امر، تجربه دو کشور هندوستان و چین که برای سال‌های متوالی رشد پایدار و بالایی را تجربه نموده‌اند مورد واکاوی قرار گرفت.
- همچنین در مطالعه‌ای مستقل نیز به شناسایی مسائل کلیدی و پیشران‌های توسعه کشور و در نهایت تدوین هسته‌های کلیدی در برنامه هفتم پرداخته شد.
- در آخرین مطالعه نیز بررسی سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه بعد از انقلاب اسلامی (مبانی، آسیب‌ها، مسائل) در دستور کار قرار گرفت و تدوین شد.

در خلال این مجموعه مطالعات، سلسله سخنرانی‌ها و نشست‌های علمی-تخصصی برنامه هفتم توسعه با دعوت از خبرگان و صاحب‌نظران مطرح و با اهداف مورد نظر و سوالات معین پیرامون موضوعاتی اعم از شناسایی رویکرد مناسب در تدوین برنامه هفتم توسعه، نقش آمایش سرزمین در تدوین برنامه هفتم توسعه کشور، اقتصاد دریامحور سکوی رشد و توسعه، نوآوری و دانش‌بنیانی در تدوین برنامه هفتم توسعه، برنامه ریزی مسئله محور و برنامه هفتم توسعه، درس آموخته‌ها و دلالت‌های تجربیات داخلی و خارجی برای برنامه هفتم توسعه، واکاوی سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه، برنامه هفتم توسعه و ظرفیت‌های افزایش نرخ رشد اقتصادی، مروری بر کامیابی‌های توسعه ایران در آستانه قرن جدید و ... تحت عنوان فعالیت‌های مکمل طرح‌ریزی شد.

جلسات هم‌اندیشی در مرکز نیز به صورت مستقل و در ارتباط با پیشنهاد مراکز پژوهشی و اشخاص، از جمله با اندیشکده عماد، پژوهشگاه علوم انسانی جهاد دانشگاهی، تنظیم‌کنندگان سند تحول دولت و برخی اشخاص حقیقی برگزار شد تا از یافته‌های آنها، در خصوص سیاست‌های کلی، مسأله‌شناسی و رویکرد برنامه استفاده شود.

ماحصل یافته‌های فعالیت‌های سه‌گانه فوق در تهیه پیش‌نویس نظام‌نامه برنامه هفتم توسعه مورد توجه قرار گرفته است و بر اساس آنها نظام برنامه‌ریزی برنامه هفتم توسعه،

شامل فرایند، ساختار، زمان‌بندی، محصول و خروجی آن و ویژگی‌های برنامه هفتم توسعه در دست تهیه و اقدام نهایی است.

یکی دیگر از خروجی‌های فرایند طی شده تا کنون، تدوین پیش‌نویس سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه به عنوان اولین گام از فرایند تدوین برنامه هفتم است. این پیشنهاد نیز پس از برگزاری چندین جلسه هم‌اندیشی با کارشناسان و صاحب‌نظران نهایی و به سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال شد. لازم به توضیح است که در این پیش‌نویس توجه به مسائل کلیدی کشور و پیشران‌های توسعه و همچنین چرخش‌های تحول‌آفرین همسو با گفتمان دولت سیزدهم و سند تحول توسعه کشور مبنا قرار گرفته است.

ایده‌پروری و مسئله‌شناسی در حوزه برنامه و بودجه

کلان پروژه ایده‌پروری و مسئله‌شناسی در حوزه برنامه و بودجه با محوریت گروه پژوهشی آینده‌نگری و فناوری‌های نو در سال ۱۴۰۰ تعریف شده است. محورهای اصلی این کلان پروژه عبارت است از:

- تدوین سازوکار مساله‌شناسی و ایده‌پروری
- جذب، داوری و متناسب‌سازی ایده‌ها با نیاز سازمان برنامه و بودجه کشور
- انجام پژوهش در خصوص برنامه‌ریزی مساله‌محور
- همکاری با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها جهت جذب ایده‌های استانی و ملی
- ارتباط با دستگاه‌های همکار در زمینه تجارب ایده‌پروری، بازار ایده و...

در این راستا ابتدا تلاش شد گزارشی تحت عنوان مبانی نظری TED تهیه شود. در این گزارش جهت گسترش ایده‌های شایسته، تشویق پرسش‌گری ذهن جامعه و الگو پروری از طریق گفتگوی عمیق و مؤثر در خصوص حل مسائل کشور، به بررسی مبانی نظری رویکرد TED پرداخته شد، همچنین در ادامه، فرایند اولیه اجرای رویداد TED بر اساس تجارب خارجی و داخلی تدوین و ارائه گردید. در اقدامی دیگر گزارشی تحت عنوان چارچوب فرایندی مساله‌شناسی و برگزاری تد و نقش و جایگاه استان‌ها در این رویداد جهت حل مسائل کشور و دستیابی به اهداف از طریق ایده‌پروری در حوزه برنامه و بودجه، در قالب ارائه مبانی نظری ایده‌پروری و تدوین چارچوب فرایندی مساله‌شناسی و ایده‌پروری همراه با سازوکار اجرایی مشخص تهیه گردید. همچنین جهت همکاری با دستگاه‌ها و سازمان‌های با تجربه در زمینه ایده‌پروری، ارتباطات لازم برقرار گردید. از طرفی تدوین مبانی نظری و فرایند برنامه‌ریزی با رویکرد مساله محور و مأموریت‌گرا به منظور استفاده از رویکرد مساله‌محوری در تدوین برنامه هفتم توسعه کشور در دستور کار قرار گرفت تا به بررسی چارچوب نظری روش برنامه‌ریزی با رویکرد مساله‌محور و مأموریت‌گرا پرداخته شود، همچنین فرایند روش برنامه‌ریزی مساله محور و مأموریت‌گرا با استفاده از منابع مختلف داخلی و خارجی تدقیق گردید. در ادامه نیز فنون و تکنیک‌های مساله‌یابی، مراحل استفاده از آن‌ها در شناسایی مسائل و تصمیم‌گیری جهت انتخاب مساله اولویت‌دار به تفصیل گردآوری شد. از دیگر فعالیت‌ها، تدوین گزارش

برنامه‌ریزی غلتان با هدف بررسی برنامه‌ریزی غلتان به‌عنوان یک رویکرد برنامه‌ریزی به بررسی انواع رویکردهای برنامه‌ریزی، تبیین مفهوم و زمینه‌های شکل‌گیری برنامه‌ریزی غلتان و در نهایت نحوه ارتباط و عملکرد آن به‌عنوان یک فرایند در برنامه‌ریزی راهبردی تدوین گردید. در گزارش فوق، بودجه‌بندی غلتان (مستمر) به‌عنوان یک نمونه موفق از این رویکرد به تفصیل بیان شده است. همچنین در گزارش آزمایشگاه سیاست‌گذاری با هدف شناخت و بررسی آزمایشگاه سیاست‌گذاری، به تعریف آزمایشگاه سیاست‌گذاری و انواع آن، بررسی تجارب خارجی و راهنمای ۸ مرحله‌ای جهت اجرای یک آزمایشگاه سیاست‌گذاری پرداخته شد و در نهایت نحوه دریافت و ارزیابی ایده‌ها از طریق این سازوکار بررسی شد.

دیگر گزارشات و اقدامات این گروه عبارتند از:

- گزارش انتخاب یک مسأله تحقیقاتی خوب
- گزارش مدیریت ایده و عوامل کلیدی بانک مجازی ایده و چرخه‌های ایده
- گزارش معیارهای ارزیابی مسأله بر اساس مدل IDEAS

پژوهشگران این گروه به منظور ارزیابی ایده‌ها، در قالب گزارش‌هایی، به نحوه تدوین سازوکار مشخص جهت ارزیابی ایده‌های ارجاع شده به گروه آینده‌نگری و فناوری‌های نو پرداختند؛ این سازوکار شامل پیاده‌سازی نشست، بررسی و ارزیابی ایده با حضور صاحبان ایده و متخصصین و صاحب‌نظران حوزه موردنظر تهیه شده است. همچنین تمامی قیود و مواردی که لازم است صاحبان ایده جهت تبدیل ایده به طرح انجام دهند، بر اساس نظرات مطرح شده در نشست ارزیابی می‌شود و در نهایت گزارش مذکور به ایده‌دهندگان جهت پروراندن ایده ارسال می‌شود. در راستای تشکیل بانک صاحب‌نظران جهت ارزیابی ایده‌ها نیز از جمع‌بندی کلیه بانک‌های اطلاعاتی گروه‌های پژوهشی مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، لیست اسامی افراد مرتبط با ایده‌های گروه آینده‌نگری و فناوری‌های نو گردآوری تکمیل و همچنان در حال به‌روزرسانی است. لازم به ذکر است که این بانک در حال حاضر شامل ۱۲۰۸ صاحب‌نظر در زمینه‌های اقتصادی، علوم سیاسی، جمعیت‌شناسی، جامعه‌شناسی، مدیریت دولتی و محیط‌زیست با مشخصات فردی، رشته تحصیلی، محل کار، ایمیل و شماره تماس است.

تدوین گزارش هسته‌های خط دهنده مبتنی بر مسائل و پیش‌ران‌های کلیدی جهت تدوین پیش‌نویس سیاست‌های کلی برنامه هفتم، نشست تفاهم‌نامه صنعت ریلی و صنایع فولاد، گزارش ایده صدور گواهی صرفه‌جویی سوخت در ازای اسقاط خودرو، گزارش ایده برنامه عملیاتی تحول صنعت خودرو، نشست مروری کلی بر ابعاد ترانزیت زمینی و ارائه پیشنهادهایی برای احیای فرصت ترانزیتی ایران، نشست اتوماسیون هوشمند کشاورزی از ایده تا اجرا، کاربرد هوش مصنوعی در بودجه‌نویسی، نشست رویکردها، روش‌ها و تجارب موفق برنامه‌ریزی، نشست برنامه‌ریزی مساله محور و برنامه هفتم توسعه کشور و نشست رویکردهای آینده مناطق آزاد تجاری صنعتی کشور از دیگر اقدامات و فعالیت‌های پژوهشگران این کلان پروژه بوده است.

از اقدامات کلیدی دیگر در این کلان پروژه، بررسی صندوق عدالت و پیشرفت می‌باشد. به‌منظور تبیین «ضرورت، کارکرد و الزامات تشکیل صندوق پیشرفت و عدالت» با هدف اصلی دستیابی به عدالت و نرخ رشد ۸ درصدی و مأموریت‌های حمایت از کسب‌وکارهای خرد، تکمیل و توسعه زیرساخت‌های تولید، کمک به اشتغال و جلب مشارکت در سرمایه‌گذاری‌های مردم متناسب با آمایش سرزمین، ساختار گزارش بدین‌صورت تدوین شده است که پس از ارائه کلیات گزارش، در فصل دوم ادبیات نظری موضوع و سپس سوابق تجربی ارائه شده است. در فصل سوم به توصیف داده‌ها اشاره شده است. با توجه به پرسشنامه و مصاحبه‌های صورت گرفته فصل چهارم به تحلیل محتوای پژوهش اختصاص یافته است و در پایان ضمن بررسی لایحه در مجلس شورای اسلامی و ارائه پیشنهاد گزینه‌های رقیب، به ملاحظات و پیچیدگی‌های طراحی صندوق و جهت‌گیری‌های کلیدی در طراحی صندوق پیشرفت و عدالت (دوگانه‌های قابل تأمل) اشاره شده است.

صندوق پیشرفت و عدالت ایران

مقدمه
اهمیت و ضرورت
لایحه بودجه ۱۴۰۱
اهداف پژوهش
سؤالات پژوهش
روش پژوهش
مطالعات نظری
تجارب خارجی
تجارب داخلی
پیشینه صندوق
مطالعات میدانی
تحلیل میدانی
بررسی های لایحه در مجلس شورای اسلامی
گزین های رقیب
ملاحظات و پیچیدگی های طراحی صندوق
طراحی جهت گیری های صندوق
ادامه راه...

ملاحظات میدانی (مصاحبه و پرسشنامه)

بررسی میدانی در استان‌های منتخب

- میزان توانایی بانک محلی
- وضعیت اقتصاد منطقه محلی
- وضعیت اقتصادی و رفاه مردم محلی
- بافتار صندوق های موجود در استان

- آشنایی با مدیران محلی و اعضای هیئت مدیره
- آشنایی با مدیران و اعضای هیئت مدیره
- آشنایی با مدیران و اعضای هیئت مدیره
- آشنایی با مدیران و اعضای هیئت مدیره
- آشنایی با مدیران و اعضای هیئت مدیره
- آشنایی با مدیران و اعضای هیئت مدیره
- آشنایی با مدیران و اعضای هیئت مدیره
- آشنایی با مدیران و اعضای هیئت مدیره

تحلیل محتوا

مجموعه‌ای از مفاهیم و واژه‌ها که در متن مورد بررسی قرار گرفته است. این مفاهیم شامل موارد زیر است:

- صندوق
- پیشرفت
- عدالت
- تجارت جهانی
- منطقه اروپا
- بودجه
- مجلس شورای اسلامی
- طراحی
- جهت‌گیری
- رقیب
- ملاحظات
- پیچیدگی
- طراحی جهت‌گیری
- صندوق

گزین های رقیب

مجموعه‌ای از مفاهیم و واژه‌ها که در متن مورد بررسی قرار گرفته است. این مفاهیم شامل موارد زیر است:

- صندوق
- پیشرفت
- عدالت
- تجارت جهانی
- منطقه اروپا
- بودجه
- مجلس شورای اسلامی
- طراحی
- جهت‌گیری
- رقیب
- ملاحظات
- پیچیدگی
- طراحی جهت‌گیری
- صندوق

جهت‌گیری های کلیدی صندوق (برونگتک های کلیدی داخلی)

تدوین گزارش های مقدماتی جهت بسترسازی مساله شناسی و ایده پروری

تدوین گزارش مبانی نظری TED	تدوین گزارش چارچوب فرآیندی مساله شناسی و ایده پروری	تدوین مبانی نظری و فرایند برنامه ریزی با رویکرد مساله محور و مأموریت گرا	تدوین گزارش برنامه ریزی غلطان
☐ گسترش ایده ☐ پرسشگری ذهن ☐ گفتگوی عمیق	☐ فرایند مساله شناسی ☐ فرایند ایده پروری ☐ سازوکار اجرایی رویداد	☐ چارچوب نظری ☐ فرایند روش برنامه ریزی ☐ فنون و تکنیکهای مساله یابی	☐ زمینه های شکل گیری ☐ نحوه ارتباط و عملکرد ☐ مزایا و معایب
تدوین گزارش آزمایشگاه سیاست گذاری ☐ معرفی آزمایشگاه سیاست گذاری ☐ تجارب خارجی ☐ راه اندازی اجرای ۸ مرحله ای ☐ نحوه دریافت و ارزیابی ایده	تدوین گزارش سندهای خط مقدمه مدتی بر مبنای و پیشروان های کلیدی جهت تدوین پیش نویس سیاست های کلی برنامه هفتم ☐ استخراج مسائل ☐ تدقیق شاخص ها ☐ اولویت بندی مسائل ☐ تقسیم مسائل مبتنی بر برنامه هفتم ☐ شناسایی پیشران ها ☐ هسته های خط دهنده اولیه ☐ هسته های خط دهنده نهایی	تشکیل بانک صاحب نظران جهت ارزیابی ایده ها ☐ جستجوی و سه روز سستی کلیه بانکهای اطلاعاتی (۱۲۰۸ صاحب نظر) ☐ مستعدی در زمینه های اقتصادی، علوم سیاسی، جمعیت شناسی، جامعه شناسی، مدیریت دولتی و محیط زیست ☐ مشاغل فردی، رشته تحصیلی، محل کار، ایمیل و شماره تماس	تدوین گزارش آزمایشگاه سیاست گذاری ☐ معرفی آزمایشگاه سیاست گذاری ☐ تجارب خارجی ☐ راه اندازی اجرای ۸ مرحله ای ☐ نحوه دریافت و ارزیابی ایده

همکاری با سایر گروه های پژوهشی و مدیریت های مرکز

اظهار نظر در خصوص سند تحول توسعه کشور
 شرکت در کارگروه برنامه هفتم توسعه
 اظهار نظر در خصوص سیاست های کلی برنامه هفتم ارسال از مجمع تشخیص
 مرور و تطبیق سیاست های کلی برنامه هفتم با مسائل، پیشران ها و هسته های خط دهنده
 ارائه پیشنهادهایی برای فصلنامه پژوهش و توسعه مرکز پژوهش های توسعه و آینده نگری

رونس برنامه های سال 1401 گروه آینده نگری و فناوری های نو

تکمیل فرایند آزمایشگاه سیاست گذاری	راه اندازی پلتفرم جذب ایده	مساله شناسی و ایده پروری شناسایی و تشریح ایده مسائل کلیدی تعیین کمربند های اولیة فرایند ایده پروری نسبت های پژوهشی تشکیل مساله های کلیدی جهت ارزیابی ایده های جدید	تکمیل صندوق پیشرفت و عدالت تدقیق جهت گزین برنامی صنایع نقش رسته ها و مساله های کلیدی تشکیل صندوق تجارب خارجی و داخلی تدوین آگهی و آیین نامه اجرای آگهی سبزی برای اجرا	آینده نگاری ایجاد مباحثات آینده نگری در حوزه های برنامه و توسعه کاتدری ترنس برخی از روش های آینده پژوهشی جهت کارآمد تر مباحثات حوزه برنامه و توسعه ایجاد و تقویت رابطه با استندادهای های آینده پژوهی در سطوح ملی و بین المللی	انجام پژوهش در زمینه رفاه تعارضات میان صحتگی و آسایش فرادستی	آینده همکاری با گروه های پژوهشی و سایر امور محوله از سوی مدیریت محترم مرکز
---	-----------------------------------	---	---	--	---	---

طرح‌های پژوهشی

طرح پژوهشی داخلی، شامل طرح‌هایی است که به درخواست سازمان برنامه و بودجه و یا تشخیص گروه‌های پژوهشی مرکز، انجام و از طریق منابع داخلی تأمین مالی می‌شوند و طرح‌های پژوهشی خارج از مرکز، شامل طرح‌هایی هستند که به درخواست سازمان برنامه و بودجه کشور و یا دستگاه‌های اجرایی دیگر انجام و از آن طریق تأمین مالی شده است. در ادامه عناوین طرح‌های پژوهشی (در دست انجام و خاتمه یافته) سال ۱۴۰۰ ذکر شده است.

عنوان طرح	مجری / مجریان
مدیریت اصولی پسماندهای شهری چالش‌ها و راهکارها	فرزام پوراصغر سنگاچین
توسعه دریامحور ضرورت‌ها و الزامات	فرزام پوراصغر سنگاچین
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- بخش کشاورزی و امنیت غذایی	علی کیانی راد
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- آموزش پرورش عمومی و فنی حرفه‌ای	محمود مهرمحمدی
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- مدیریت بحران و سازمان‌های مردم‌نهاد	جلال درخشه
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- اقتصادی	علی نصیری‌اقدم
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- تأمین اجتماعی، بازار کار، امور حمایتی و توانمندسازی	حجت‌اله میرزایی
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- آموزش عالی	محمد جوان
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- فرهنگ	محمد سلگی
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- صنعت، معدن و بازرگانی	مرجان فقیه نصیری
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- ورزش	رضا قراخانلو
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- پژوهش و فناوری	سیدحسین‌اله طباطبائی‌ان
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- حکمرانی و امور عمومی و بخش امنیتی و دفاعی	مهدی میرمحمدی
مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- گردشگری	ایرج فیضی

مجری / مجریان	عنوان طرح
شاهین آخوندزاده بستی	مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- سلامت
یدالله سبوحی	مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- انرژی
حمید محمدی	مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- سکونتگاه، مسکن و حمل و نقل
فرزام پوراصغر	مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا- محیط زیست
اسدالله عبدلی آشتیانی	تدوین تاریخ کهن بودجه ریزی در ایران
مهرداد کاشف	الگوی عرضه و تقاضای خدمات اکوسیستمی در برنامه ریزی فضایی
نرگس روستا	بررسی تحلیلی بخش سلامت و رفاه با تأکید بر طرح تحول سلامت و صندوق های بازنده سستی از منظر بودجه ریزی و برنامه ریزی توسعه در ایران
حمیدرضا امینی	بررسی الگوها و عملیاتی شدن صدور گاز طبیعی به کشورهای اروپایی از طریق خط لوله و LNG
علیرضا صفایی کوچکسرای	بررسی الزامات تحویل حجمی آب و اثرات آن در مصرف آب کشاورزی (با ارائه یک مطالعه موردی در استان خوزستان)
مریم ابوالفتحی	ارزیابی میزان سطح حمایت های مؤثر در بخش کشاورزی طی برنامه پنجم توسعه
امید براتی	نقش تولیت و سیاستگذاری در کنترل اپیدمی بحران کرونا در کشور
یحیی جعفری	طراحی چارچوب ارتباط بین برنامه های توسعه کشور و بودجه سنواتی

گزارش‌های پژوهشی

عناوین گزارش‌های پژوهشی تهیه شده توسط پژوهشگران داخلی مرکز و پژوهشگران مدعو در سال ۱۴۰۰ به قرار زیر می‌باشد.

پدیدآورنده / پدیدآورندگان	عنوان گزارش
مهرداد کاشف مبارکه و محسن ابراهیمی خوسفی	مطالعات سند ملی آمایش سرزمین مدل و فرایند تلفیق (پیوست ۲ گزارش تلفیق)
دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین	متن مصوب سند ملی آمایش سرزمین
سیدرحیم تیموری	مقدمه‌ای بر روند توسعه جهانی بعد از کووید-۱۹
علی‌اکبر خسروی‌نژاد	برآورد و ارزیابی اثرات حذف بارانه‌های نقدی بر شاخص‌های توزیع درآمد خانوارهای شهری
محمدرضا نقدی‌زاده و جمال کاکائی	الزامات جهش تولید در بخش حمل و نقل و انبارداری
حمید محمدی، حانیه علی‌بیگی علوی و علی خانی	تلفیق ارزیابی تحقق‌پذیری و تحول‌آفرینی سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
یدالله ابراهیمی‌فر	حلقه‌های مفقوده در ساختار تولید کشور
جمشید مولودی، سمیه پرویزی مریوانی و بهنام ابوترابیان	مطالعات سند ملی آمایش (بخش میراث فرهنگی و گردشگری)
محسن ابراهیمی خوسفی و مهرداد کاشف مبارکه	خلاصه مطالعات جمعیت و سیاست‌گذاری‌های سند ملی آمایش سرزمین
مهدی رازپور، وحید مشفق و زینب بهرامی	مطالعات نظام سکونتگاهی و توزیع فضایی جمعیت سند ملی آمایش سرزمین
پرویز کرباسی و اسماعیل نگارش	بررسی اثربخشی قوانین و مقررات در هم‌افزایی از تولید تا صادرات محصولات کشاورزی به کشورهای هدف (با محوریت بخش خصوصی)
حمید محمدی، علی خانی و حانیه علی‌بیگی علوی	مطالعات آینده‌نگاری سند ملی آمایش سرزمین
فرزام پوراصغر سنگاچین	مدیریت اصولی پسماندهای جامد شهری؛ چالش‌ها و راهکارها
علی‌اکبر خسروی‌نژاد	تحلیل و برآورد سیستم تقاضای حامل‌های انرژی (بنزین، برق و گاز خانگی) برای خانوارهای روستایی
علی‌اکبر خسروی‌نژاد	تحلیل و برآورد سیستم تقاضای حامل‌های انرژی (بنزین، برق و گاز خانگی) برای خانوارهای شهری
شیرکو جعفری، فریدون طاهری، بهاره صمدی کوچکسری، منا عزیزی جلیلیان و مجید مشهدی رفیعی	ارزیابی توان اکولوژیک سرزمین از سری مطالعات سند ملی آمایش سرزمین
یدالله ابراهیمی‌فر	نگاهی اجمالی به دستورالعمل راهنمای شفافیت مالی دولت‌ها

عنوان گزارش	پدیدآورنده / پدیدآورندگان
تلفیق مطالعات سند ملی آمایش سرزمین	مهرداد کا شف، محسن ابراهیمی، مینا ابوطالبی، مهدی رازپور، مصطفی کشتکار و مرتضی مهرعلی تبار
مجموعه سه جلدی مطالعات سند ملی آمایش سرزمین در بخش انرژی	معصومه برارزاده، حمیدرضا سلامی، محمد طلایی، مهسیما رائی، مرصع صمدی، امیرحسین فتحی و نوید ممبینی، حسین خواجه پور، فرزانه تکسیبی، یدالله سبحوی، وحید فیروزمند، میثم عظیمی، زهرا عادل برخوردار، جمال کا کائی و محسن زهتاب
مطالعات سند ملی آمایش سرزمین بخش کشاورزی	سیدرحیم تیموری، محمدکاظم محقق و مهرداد کاشف مبارکه
تلفیق و جمع بندی مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا	غلامرضا گرائی نژاد، حانیه علی بیگی علوی و علی خانی
مطالعات سند ملی آمایش سرزمین بخش حمل و نقل	محمدعلی نادران، محمدرضا نقدی زاده، امین صیاد و محمدرضا رافعی
سنجش آثار تعدیل قیمت حامل های انرژی در بخش های اقتصادی و خانوارها	محمد کیانی دهکیانی، جمال کاکائی و افسانه شرکت
آمارهای مالی دولت (۱۳۹۹-۱۳۵۷)	الهام وفایی
آمارهای مالی دولت مستخرج از گزارش های لایحه بودجه ۱۴۰۰	الهام وفایی و یونس تیموری
مطالعات چهار جلدی سند ملی آمایش سرزمین در بخش صنعت، معدن و بازرگانی	حجت الله میرزایی، محدثه صف شکن، مجید هاتفی، جمال کاکایی، طاهره سیفی، یونس تیموری، مهدی نظر آقایی و مصیب احمدی فر
الگوی مطلوب استقرار فعالیت های اقتصادی کشور	مینا ابوطالبی، مهرداد کاشف مبارکه، محسن ابراهیمی خوسفی و مصطفی کشتکار
ساختار، تعاریف، اهداف و انتظارات مطالعات سند ملی آمایش سرزمین	محسن ابراهیمی خوسفی و مهرداد کاشف مبارکه
بررسی تجارب جدید در توسعه با نگاه به گزارش های توسعه جهانی ۲۰۲۰-۱۹۹۱	سید رحیم تیموری

عنوان گزارش	پدیدآورنده / پدیدآورندگان
مروری بر تحولات منطقه بندی فضایی و سیاسی در ایران	فرزام پوراصغر سناچین، محسن ابراهیمی خوسفی و مهرداد کاشف مبارکه
مطالعات سند ملی آمایش سرزمین در بخش محیط زیست و منابع طبیعی	دکتر فرزام پوراصغر و حسین کریمی
اطلس نقشه های سند ملی آمایش سرزمین	مصطفی کشتکار، محسن ابراهیمی خوسفی و مهرداد کاشف مبارکه
توسعه فضایی مطلوب نظام سکونتگاهی سرزمین ایران در قالب شبکه چندسطحی- چند مرکزی- چندعملکردی	مهدی رازپور
مطالعات سند ملی آمایش سرزمین بخش آب	هدایت فهیمی، محسن ابراهیمی خوسفی، حمید مصاحبی، بهارک محمدی، آرمان کیوانیا، نگار نجار، عطیه نظری و مریم اقدام
دو جلدی تغییرات اقلیمی	فرزام پوراصغر سناچین، مهرداد کاشف، مصطفی کشتکار و محسن ابراهیمی خوسفی
حساسیت اکولوژیکی سرزمین و توازن بهره برداری از آن	مصطفی کشتکار، مهرداد کاشف، محسن ابراهیمی خوسفی و مینا ابوطالبی
آموزش عالی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور	فرحناز صبوحی، حسین شفیعی، امیرحسین آقاجانی، ملیحه اخلاقی، دینا کبیری و فرحناز رضاپور
مطالعات سند ملی آمایش سرزمین بخش بهداشت و درمان	رضا دهنویه
مطالعات سند ملی آمایش سرزمین بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات	نصرالله جهانگرد و محسن پازری
پژوهش و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور	رخساره کاظم، رضا بختیاری، فریبا یحیایی و زهراسادات مهماندوست
بررسی نظام مالی دولت (۲)؛ اوراق بدهی	جمال کاکائی و محمدرضا اخوان
آسیب شناسی امور ناظر بر طرح های تملک دارایی های سرمایه ای	حمید فصیحی
بررسی وضعیت منابع و مصارف هدفمندی یارانه ها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	مونا امیری
تحلیل بخش رفاه و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	اکرم خلیلی و حسین دهستانی

عنوان گزارش	پدیدآورنده / پدیدآورندگان
لایحه بودجه ۱۴۰۱ و هدف محوری رشد اقتصادی (تبیین مبانی و الزامها)	علیرضا فرهادی کیا
بررسی و تحلیل صادرات و واردات و پیش بینی آن برای سال ۱۴۰۱	افسانه موسوی آزاد کسمائی
وضعیت اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای با تأکید بر قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور	حمید فصیحی
بررسی آثار اصلاح سیاست ارزی بر کالاهای اساسی	انوشیروان تقی پور
ارزیابی طرح صدور گواهی صرفه جویی سوخت در ازای اسقاط خودرو	حمید محمدی، یدالله دیو سالار، سمیه پرویزی مریوانی، گل نساء صلواتی و محدثه بشیر مشهدی
الگوی مطلوب استقرار فعالیت های اقتصادی کشور از سری مطالعات سند ملی آمایش سرزمین	مینا ابوطالبی، مهرداد کاشف مبارکه، محسن ابراهیمی خوسفی و مصطفی کشتکار
تأمین مالی از محل اوراق بدهی در لایحه بودجه ۱۴۰۱ کل کشور	جمال کاکائی و محمدرضا اخوان
تحلیل بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	کیومرث سبزی، ایوب غفوری وایقان، داود ابراهیمی پاکیزه و آرمان نبوی
به سوی برنامه ارتقای سلامت اداری و مقابله با فساد (شیوهنامه تدوین شاخص ها و ابزارهای سلامت اداری)	مجموعه نویسندگان
توسعه دریا محور (ضرورت ها و الزامات)	فرزام پوراصغر سنگاچین
محیط زیست در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	حمید حسین پور، سعید دشتی، ایوب غفوری وایقان، حمیده حیدرزاده و مریم هاشمی
مطالعات سند ملی آمایش سرزمین بخش علم و فناوری	مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور
مطالعات سند ملی آمایش سرزمین بخش اقتصاد کلان	حجت الله میرزایی و مریم عسکری
تحلیل و تبیین سیاست های مالیاتی چند سال گذشته و پیش بینی آن در سال ۱۴۰۱	یونس تیموری
تحلیل و تبیین کلان بودجه از جنبه مصارف بودجه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	فاطمه رجبی
بررسی نقش صندوق توسعه ملی در لایحه بودجه ۱۴۰۱ کل کشور	محمد کارکن ورنوسفادرائی
بررسی و تحلیل وضعیت بخش کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه ۱۴۰۱	حمید حسین پور، ایوب غفوری وایقان، مریم ابوالفتحی، اصغر ولی زاده و سعید دریانی
بررسی و تحلیل وضعیت بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه ۱۴۰۱	مریم کیهانی و اصغر غالمی

عنوان گزارش	پدیدآورنده / پدیدآورندگان
دلالت ها و امکان های هدف گذاری برنامه هفتم توسعه بر رشد اقتصادی ۸ درصدی	سید رحیم تیموری
تحلیل و تبیین سیاست های مالیاتی چند سال گذشته و پیش بینی آن در سال ۱۴۰۱	یونس تیموری
تحلیل و تبیین درآمدهای ارزی حاصل از صادرات نفتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	الهام وفائی و محمد کارکن ورنوسفادرانی
آزمایشگاه سیاستی فرایندی مردم محور و داده محور	رضوان استادعلی دهقی
طرح ایجاد آزمایشگاه سیاستی برنامه و بودجه	رضوان استادعلی دهقی
بررسی نظام مالی دولت (۳): ساختار سازمانی امور مالی عمومی	جمال کاکائی
مقایسه ایران و اقتصادهای نوظهور در خط سیرها و شاخص های بنیادین توسعه	سیدرحیم تیموری
تحلیل و تبیین تحولات بازار کار و چشم انداز آن در سال ۱۴۰۱	محمدعلی صالحی
ارزیابی تغییرات کاربری/ پوشش اراضی ایران	مصطفی کشتکار، مهرداد کاشف و محسن ابراهیمی خوسفی
تحلیل و وضعیت بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور	زهره خادم محمدی، مرتضی خالصی و هاله راشدی
ارزیابی طرح جهش تولید و تامین مسکن مبتنی بر ملاحظات آمایشی	مهرداد کاشف، مهدی رازپور، مینا ابوطالبی و مصطفی کشتکار
اجتماع محوری در نظام برنامه ریزی توسعه در ایران	الهام امیرحاجلو
معافیت های مالیاتی و بررسی ظرفیت های درآمدی آن	یونس تیموری
تحلیل نوسانات نرخ ارز در سال های اخیر و ارائه راهکارهای مؤثر برای کنترل آن در بودجه سال ۱۴۰۱	احسان طاهری فرد
گزارش تفصیلی وضعیت شاخص پیشرفت لگاتوم	علی رستمیان
بررسی اجمالی شاخص های سنجش فساد و پیشنهادهایی برای تدوین شاخص فساد اداری	علی رستمیان، غلامرضا گرابی نژاد، رضوان استادعلی، جمال کاکایی و علی خانی
برآورد اثرات اعطای یارانه های نقدی جدید بر شاخص های توزیع درآمد خانوارهای شهری در سناریوهای مختلف	علی اکبر خسروی نژاد
بررسی صندوق های بازنشستگی در لایحه بودجه ۱۴۰۱	شهاب الدین فولادی مقدم و علی خلیلی
گزارش تفصیلی نشست آسیب شناسی سیاست ها و اقدامات حمایتی از اقشار آسیب پذیر در ایران	علی آقامحمدی، احمد میدری و دکتر محمدحسین صابر
گزارش تفصیلی نشست رویکردها، روش ها و تجارب موفق برنامه ریزی	حمید محمدی، فیروز توفیق، داود بهبودی و یدالله ابراهیمی فر

پدیدآورنده / پدیدآورندگان	عنوان گزارش
فتح الله آقاسی زاده، افشین کسالایی و نعمت الله اکبری	گزارش تفصیلی نشست مروری بر آسیب ها و چالش های برنامه ریزی توسعه در ایران، بازخوانی تجربه برنامه اقتصاد مقاومتی و چشم تولید
حسین رضایی، غلامرضا جمشیدیها، بایزید مردوخی و علی ایمانی	گزارش تفصیلی نشست حکمروایی، نظریه خیر عمومی و توسعه در ایران
توحید صدرنژاد، فرزاد پوراصغر و ابوعلی گلزاری	گزارش تفصیلی نشست مدیریت پسماند: چالش ها و فرصت ها
نغمه مبرقی، لیلیا زمانی، ژیلما مهدی آقایی، مهرداد کاشف و فرزاد پوراصغر	گزارش تفصیلی نشست ارزش گذاری خدمات اکوسیستمی و کاربردهای آن
حمیدرضا فرهمند، حمید محمدی، رضا دهنویه، رسول صادقی و محمدعلی محمدی قره قانی	گزارش تفصیلی نشست تحلیلی بر سند الگوی اسلامی- ایران پیشرفت
محسن شتی و وحید قبادی دانا	گزارش تفصیلی نشست بررسی و تبیین سند ملی سالمندی کشور
کریم بیات، حسین آروین و فرج الله فتح الله پور	گزارش تفصیلی نشست بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد در ایران

راه‌اندازی واحد بررسی‌ها و گزارش‌های فوری

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، به عنوان بازوی پژوهشی سازمان برنامه و بودجه کشور، موظف است در راستای وظایف و مأموریت‌های خود، پیش‌نویس لوایح و طرح‌های در شرف اتخاذ تصمیم، امور ارجاعی فوری و مسائل موجود در مراجع تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری کشور را مورد بررسی قرار داده و نظرات کارشناسی را در اختیار سیاستگذاران ارشد نظام قرار دهد. مدیریت این فرایند در مرکز، بر عهده گروه کاریست یافته‌های پژوهشی دفتر خدمات پژوهشی مرکز است که در سال ۱۴۰۰ با حفظ مأموریت قبلی و افزوده شدن جهت‌گیری‌های جدید به واحد بررسی‌ها و گزارش‌های فوری تغییر نام پیدا کرده است. سه رکن اصلی این شبکه، جامعه خبرگان، سامانه رصد و فضای تعامل است.

در حقیقت نظام حکمرانی نوین، در کنار کارکرد سنتی ارائه کالا و خدمات، کارکردهای دیگری مانند سیاست‌گذاری، تنظیم‌گری، بازتوزیع و تسهیلگری را نیز دارا است و کیفیت این کارکردها، کیفیت و پیشرفت یک جامعه را نشان می‌دهد. نظام اداری، برای ارتقاء کیفیت حکمرانی، از پشتیبانی علمی واحدهای پژوهشی، روشنگران، کنشگران اجتماعی دانشگاهی و آزاد، که می‌توان آنها را نظام کارشناسی کشور نامید، بهره‌مند می‌گردد.

علاوه بر این، در راستای ممارست برای تحول در نظام اداره عمومی کشور، لازم است مضامین حکمرانی باز در دستگاه‌های اجرایی پیشرو و مراکز پژوهشی کشور مورد توجه قرار گیرد تا تجربه و نگرش لازم برای تحولات پیش‌رو، ترویج شود و ظرفیت‌سازی لازم برای افزایش مشارکت فعالانه مردم با حاکمیت در امر سیاست‌گذاری، فراهم آید.

شبکه خبرگان، مجموعه‌ای از مخاطبان پژوهشی است که حول موضوعات سیاستی رصد شده، پژوهش را انجام می‌دهند، سامانه رصد، محتوای سیاست‌ها را به صورت تسهیل شده در اختیار اعضای شبکه قرار می‌دهد و در فضای تعامل، فعالیت‌های اعضای شبکه در قالب جلسات حضوری، نشست‌ها و به اشتراک‌گذاری اطلاعات و تبادل افکار و آرا در فضای مجازی به انجام می‌رسد.

بنابر مباحث فوق، یکی از مهم‌ترین وظایف این واحد، تدوین و تهیه گزارش‌های سیاستی است. گزارش‌های سیاستی تهیه شده در سال ۱۴۰۰ عبارت است از:

- ❖ بررسی ابعاد و پیامدهای مسئله تأمین و تولید نان و گوشت در کشور
- ❖ تحلیل سند دیپلماسی تجاری با افغانستان
- ❖ دارایی های مجازی و تحریم ها
- ❖ تحلیل گفتمان دولت سیزدهم
- ❖ ارزیابی پیامدهای حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی
- ❖ بررسی پیش نویس سند تحول توسعه کشور
- ❖ بررسی طرح شرکت آپ اپ

راه اندازی واحد ترجمه متون تخصصی

شورای ترجمه متون تخصصی با هدف مدیریت و راهبری امور ترجمه و انتشار متون تخصصی مرتبط با حوزه وظایف و مأموریت های سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش های توسعه و آینده نگری ایجاد شده است. این واحد زیر مجموعه دفتر خدمات پژوهشی به فعالیت می پردازد.

❖ اعضای شورا

- ۱) مسئول فنی واحد ترجمه متون تخصصی (دبیر شورا)
- ۲) مدیرکل دفتر خدمات پژوهشی (رئیس شورا)
- ۳) رئیس / سرپرست گروه پژوهشی توسعه امور بخشی و محیط زیست
- ۴) رئیس / سرپرست گروه پژوهشی آمایش سرزمین، توسعه و توازن منطقه ای
- ۵) رئیس / سرپرست گروه پژوهشی آینده نگری و فناوری های نو
- ۶) رئیس / سرپرست گروه پژوهشی نظام های نوین برنامه ریزی بودجه ریزی و مدل سازی

۷) رئیس / سرپرست گروه پژوهشی توسعه، تأمین مالی و اقتصاد بین الملل

❖ وظایف شورا

- ۱) بررسی پیشنهادات دریافتی در خصوص موضوع و منابع (کتاب و گزارش) برای ترجمه.
- ۲) معرفی مترجم مرتبط با موضوع براساس نتیجه فراخوان مرکز.

۳) ارزیابی توان مترجمین منتخب بر اساس نتیجه آزمون توان‌سنجی توسط واحد ترجمه.

۴) بررسی ترجمه‌ها برحسب موضوع در هر گروه پژوهشی جهت انعکاس کاستی‌ها و نارسایی‌های مفهومی به مترجم.

۵) تأیید ترجمه برای انجام ویراستاری فنی و سایر مراحل کار.

۶) ارائه برنامه ترجمه ادواری برای گروه‌های پژوهشی مرکز.

فهرست فعالیت‌های ترجمه‌ای این واحد در سال ۱۴۰۰ اعم از خاتمه یافته و در دست ترجمه عبارتند از:

عنوان	مترجم / مترجمان
گزارش وضعیت انرژی در ایران	یداله ابراهیمی‌فر
نکاتی در خصوص نقشه راه در طراحی برنامه پنج ساله هفتم توسعه کشور	یداله ابراهیمی‌فر
گزارش ارتباط دادن برنامه ریزی با بودجه ریزی چارچوب مخارج میان مدت	غلامرضا گرائی‌نژاد
گزارش انسجام بخشی اولویت‌های سیاستی در امر توسعه؛ از طریق کمی سازی	پیروز ایزدی
کتاب مرزهای آینده توسعه انسانی ۲۰۲۰	مجموعه مترجمان
کتاب بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد در بخش عمومی	در دست ترجمه
کتاب بودجه‌ریزی عمومی در هند	در دست ترجمه
کتاب بودجه‌ریزی مشارکتی	در دست ترجمه
کتاب اصلاح نظام بودجه‌ریزی در چین	در دست ترجمه
برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای	در دست ترجمه

راه‌اندازی سامانه تعاملی استان‌ها

سامانه تعاملی و همکاری پژوهشی با استان‌های کشور همزمان با آیین نکوداشت هفته پژوهش سال ۱۴۰۰، در راستای شناسایی مسائل، ایده‌ها و یافته‌های پژوهشی مهم و اولویت‌دار و معطوف به نیازهای اصلی و مسائل مبتلا به «نظام برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی کشور» از یکسو و شناسایی دغدغه‌ها، چالش‌ها و نوآوری‌های مدیریت‌های استانی در حوزه پژوهش از سوی دیگر به منظور بهره‌گیری از تجارب انباشت شده و دانش ضمنی همکاران سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها ایجاد شد، تا بدین طریق با همراهی میان استانی، امور پژوهشی مورد نیاز سازمان برنامه و بودجه کشور ساماندهی گردد. این سامانه بستر تعاملی ارتباط مستمر و مداوم با استان‌ها خواهد بود و در پنج بخش تنظیم شده است:

الف- مشخصات فردی

ب- مسأله‌شناسی پژوهشی

ج- ایده‌یابی و ایده‌پروری

د- یافته‌های پژوهشی پیشین

ه- تجارب مدیریت پژوهشی

آدرس سامانه: <https://b2n.ir/DFRC-31OSTAN>

سامانه تعاملی با 31 استان کشور

آموزش و ترویج

حوزه آموزش و ترویج مرکز با راهبری دفتر آموزش و ترویج صورت می‌پذیرد. این واحد انجام تکالیفی چون نیازسنجی آموزش‌های تخصصی در حوزه‌های مأموریت سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، طراحی و برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و هنگام خدمت برای ارتقاء سطح دانش فعالان در حوزه‌های مأموریت سازمان برنامه و بودجه و همچنین اجرای دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی مشترک با نهادها و سازمان‌های داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی را بر عهده دارد. همچنین برای این دفتر وظیفه ایجاد ارتباط با مراکز علمی و دانشگاهی و همکاری در تهیه چارچوب و دستورالعمل‌های قراردادهای آموزشی نیز تعریف شده است. این دفتر در راستای وظایف خود، فعالیت‌هایی را در زمینه‌های آموزش، برگزاری کارگاه‌ها و ارتباط با مؤسسات پژوهشی در حوزه‌های برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و آینده‌پژوهی انجام داده است.

دوره‌های آموزشی

در سال ۱۴۰۰ با توجه به اهمیت موضوع بودجه‌ریزی و مباحث مرتبط با آن، ۴ دوره آموزشی طراحی و با دعوت از اساتید صاحب نظر اجرا شد.

استاد: حمید محبوب خلجانی معاون امور بودجه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی و نظارت سازمان برنامه و بودجه کشور	۴ ساعت	مراحل تهیه و تنظیم بودجه
استاد: حمید محبوب خلجانی معاون امور بودجه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی و نظارت سازمان برنامه و بودجه کشور	۴ ساعت	تلفیق، برنامه‌ریزی و پیش‌بینی (۱)
استاد: حمید محبوب خلجانی معاون امور بودجه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی و نظارت سازمان برنامه و بودجه کشور	۴ ساعت	قانون برنامه و بودجه در خصوص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ...
استاد: محمدرضا رشیدیان رئیس گروه بودجه هزینه‌ای، فرهنگی و تولیدی امور هماهنگی و تلفیق سازمان برنامه و بودجه کشور	۶ ساعت	بودجه‌ریزی عملیاتی

نشست‌های علمی-تخصصی

دفتر آموزش و ترویج در سال ۱۴۰۰ با همراهی گروه‌های پژوهشی موفق به برگزاری ۲۶ نشست علمی-تخصصی شده است.

	<p>رویکردها، روش‌ها و تجارب موفق برنامه ریزی زمان برگزاری: ۵ اردیبهشت ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر حمید محمدی-دکتر فیروز توفیق- دکتر داود بهبودی-دکتر یدالله ابراهیمی فر</p>
	<p>مروری بر آسیب‌ها و چالش‌های برنامه ریزی توسعه در ایران، بازخوانی تجربه برنامه اقتصاد مقاومتی و جهش تولید زمان برگزاری: ۱۳ اردیبهشت ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر فتح‌الله آقاسی زاده-دکتر افشین کسالایی-دکتر نعمت‌الله اکبری</p>
	<p>حکمروایی، نظریه خیر عمومی و توسعه در ایران زمان برگزاری: ۳ خرداد ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر حسین رضایی-دکتر غلامرضا جمشیدی ها-دکتر بایزید مروخی-دکتر علی ایمانی</p>
	<p>مدیریت پسماند: چالش‌ها و فرصت‌ها زمان برگزاری: ۱۹ خرداد ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر توحید صدرنژاد-دکتر فرزاد پورا صغر- دکتر ابوعلی گلزاری</p>

	<p>ارزش گذاری خدمات اکوسیستمی و کاربردهای آن زمان برگزاری: ۲۶ خرداد ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر نغمه مبرقعی-مهندس لیلا زمانی - مهندس زیلا مهدی آقایی-دکتر مهرداد کاشف-دکتر فرزام پورا صفر</p>
	<p>تحلیلی بر سند الگوی اسلامی ایران پیشرفت زمان برگزاری: ۱۳ تیرماه ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر حمیدرضا فرهمند-دکتر حمید محمدی-دکتر رضا دهنویه-دکتر رسول صادقی-دکتر محمدعلی محمدی قره قانی</p>
	<p>بررسی و تبیین سند ملی سالمندی کشور زمان برگزاری: ۲۰ مرداد ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر محسن شتی-دکتر وحید قبادی دانا</p>
	<p>بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد در ایران زمان برگزاری: ۲۱ مهر ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر کریم بیات-دکتر حسین آروین- مهندس فرج الله فتح الله پور</p>
	<p>دانشگاه، نهاد علم، پیامدها و اثربخشی های اجتماعی و اقتصادی فعالیت ها (تحلیل و نقادی گذشته، بیان ضرورت های تحول در آینده) زمان برگزاری: ۳ آبان ۱۴۰۰</p>

	<p>سخنرانان: دکتر محمد صادق بیجندی - دکتر محمدرضا واعظ مهدوی - دکتر حسین مختاری - دکتر امیرعلی سیف الدین</p>
	<p>شناسایی رویکرد مناسب در تدوین برنامه هفتم توسعه زمان برگزاری: ۱۲ آبان ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر بایزید مردوخ - دکتر سید جعفر حسینی</p>
	<p>شناسایی رویکرد مناسب تدوین برنامه هفتم توسعه زمان برگزاری: ۲۴ آبان ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر امیرباقری - دکتر داود بهبودی</p>
	<p>مبانی طراحی و اجرای الگوی کشت منطقه ای مبتنی بر آمایش سرزمین زمان برگزاری: ۳ آذر ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر علیرضا نیکویی - دکتر مجتبی پالوج</p>
	<p>رابطه آمایش سرزمین و برنامه هفتم توسعه کشور زمان برگزاری: ۱۰ آذر ۱۴۰۰ سخنرانان: مهندس امیر خالصی - دکتر محسن ابراهیمی - دکتر مهرداد کاشف</p>

	<p>اقتصاد دریا محور، سکوی رشد و توسعه زمان برگزاری: ۱۷ آذر ۱۴۰۰ سخنرانان: احمد اللهیاری - دکتر حسن بیگ محمدلو</p>
	<p>نوآوری و دانش بنیانی در تدوین برنامه هفتم توسعه زمان برگزاری: ۲۴ آذر ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر روح اله ابوجعفری</p>
	<p>آمایش سرزمین و دگر سازی بینش و کنش برای مواجهه با پدیده اسکان غیررسمی زمان برگزاری: ۸ دی ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر کیومرث ایرا ندوست - دکتر پو یا علاءالدینی</p>
	<p>برنامه ریزی مسئله محور و برنامه هفتم توسعه کشور زمان برگزاری: ۱۵ دی ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر سارا سلیمی نمین - دکتر افشین کسالایی</p>

	<p>درس آموخته ها و دلالت های تجربیات داخلی و خارجی برای برنامه هفتم توسعه زمان برگزاری: ۲۲ دی ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر علاء الدین ازوجی - دکتر سیدرحیم تیموری</p>
	<p>سیاست های کلی برنامه هفتم توسعه کشور زمان برگزاری: ۲۹ دی ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر مرتضی مهرعلی تبار فیروزجانی - دکتر محسن کشاورز</p>
	<p>برنامه هفتم توسعه و فرصت های افزایش نرخ رشد اقتصادی زمان برگزاری: ۳ بهمن ۱۴۰۰ سخنرانان: مهندس صابر میرزائی</p>
	<p>مروری بر کامیابی های توسعه ایران در آستانه قرن جدید زمان برگزاری: ۱۲ بهمن ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر سیدحبيب اله طباطبائيان</p>

	<p>خزانه داری واحد؛ پیش نیازها و الزامات زمان برگزاری: ۲۰ بهمن ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر سید علی روحانی- جمال کاکائی</p>
	<p>بحران فروزشست زمین راهکارهای برون رفت مبتنی بر آمایش سرزمین زمان برگزاری: ۲ اسفند ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر رضا شهبازی- دکتر سید محسن طباطبائی مزدآبادی</p>
	<p>دلالت های برنامه ریزی اجتماع محور زمان برگزاری: ۹ اسفند ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر حبیب جباری - دکتر الهام امیرحاجلو</p>
	<p>بررسی چالش های مشارکت بخش خصوصی و دولتی در نظام سلامت ایران و جهان زمان برگزاری: ۱۶ اسفند ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر الکساندر برگر- دکتر مارک باست- دکتر ونکت رامان</p>
	<p>مسئولیت های اجتماعی بخش غیردولتی در برنامه هفتم توسعه زمان برگزاری: ۲۴ اسفند ۱۴۰۰ سخنرانان: دکتر سید امیر طالبیان- دکتر مهرداد نیکو</p>

نشر منابع علمی

حوزه نشر مرکز نیز با راهبری دفتر نشر منابع علمی به عنوان یکی از دفاتر مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری در راستای اهداف کلان مرکز، اهداف تخصصی چون تهیه، تدوین و انتشار مجلات تخصصی، گردآوری و نشر یافته‌های حاصل از پژوهش‌ها در قالب کتاب و نشریات کاغذی و الکترونیک، شناسایی موضوعات نیازمند تهیه، تدوین و ترجمه از میان منابع علمی معتبر و اقدام برای حصول نیاز، برگزاری نشست برای ارائه دستاوردهای علمی-پژوهشی مرکز و کارشناسان ذی‌ربط، مدیریت و مستندسازی تجربیات و روش‌های تخصصی و یافته‌های صاحب‌نظران، ایجاد آرشيو مدارک و انتشارات مرکز و نگهداری از آنها، شناسایی و برقراری ارتباط با پایگاه‌های اطلاعاتی علمی و تخصصی موردنیاز مرکز، برنامه‌ریزی و هدایت امور مربوط به مدیریت دانش سازمان و مرکز با هماهنگی واحد فناوری اطلاعات و ارتباطات را دنبال می‌کند.

در سال ۱۴۰۰ این دفتر با فعال نمودن شورای تالیف، ترجمه و نشر به بازنگری و تصویب دستورالعمل اجرایی شورا، ساماندهی فرآیند پذیرش و تصویب ترجمه و تالیف کتب و جهت‌گیری در راستای ارتقاء مرتبه علمی فصلنامه با رویکرد پژوهش‌های مسئله محور راهبردگرا پرداخت.

در زمینه آماده‌سازی و انتشار کتب و گزارشات نیز مراحل از قبیل ویرا ستاری ادبی و صفحه‌آرایی نهایی پس از تحویل نسخه مورد تایید مدیریت واحد پدیدآورنده (مترجم)، انجام فرآیند اخذ مجوزهای قانونی نشر، آماده‌سازی و نظارت فنی قبل، حین و بعد از چاپ و توزیع و ارسال به موقع برای مخاطبین خاص و عام را در دستور کار خود قرار داده است.

از اقدامات مهم این دفتر در سالی که گذشت می‌توان به بهسازی و بهره‌برداری از کتابخانه و مرکز اسناد اشاره نمود. در این راستا نصب و راه‌اندازی سامانه مدیریت کتابخانه سیمیرغ در کتابخانه، بررسی اولیه و گزارش‌گیری از موجودی منابع (کتب، گزارشات، نشریات و ...)، فراخوان عمومی از همکاران و پژوهشگران و تهیه بالغ بر ۱۴۰ عنوان کتاب جدید تخصصی و جداسازی و مرتب‌سازی منابع، ورود و ثبت اطلاعات

کامل منابع در سامانه، رده بندی و برچسب گذاری براساس دستورالعمل کنگره و چیدمان جدید در دستور کار قرار گرفت.

کتاب

پس از اخذ مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان ناشر دولتی در سال ۱۳۹۹ و انتشار دو کتاب با عنوان «چشم انداز ریسک در آسیا و اقیانو سیه، مسیرهایی برای تاب آوری، فراگیری و توانمندسازی» و «آسیبها و چالشهای برنامه و برنامه ریزی در ایران»، در سال ۱۴۰۰ نیز مجموعه کتب ذکر شده در جدول زیر منتشر شد و چند مجلد نیز در دست انتشار قرار گرفت که عناوین آن عبارتند از:

* کتاب مجموعه گزارشهای تحلیلی-تبیینی لایحه بودجه ۱۳۹۹*

* کتاب مجموعه گزارشهای تحلیلی-تبیینی لایحه بودجه ۱۴۰۰*

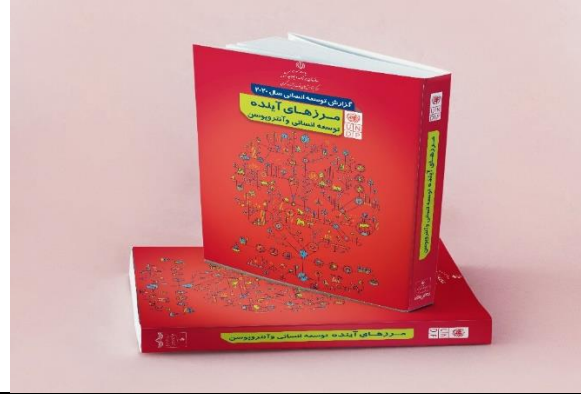
* کتاب مجموعه گزارشهای تحلیلی-تبیینی لایحه بودجه ۱۴۰۱*

* کتاب مجموعه مطالعات پشتیبان تدوین برنامه پسا کرونا*

* کتاب مجموعه مطالعات سند الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت*

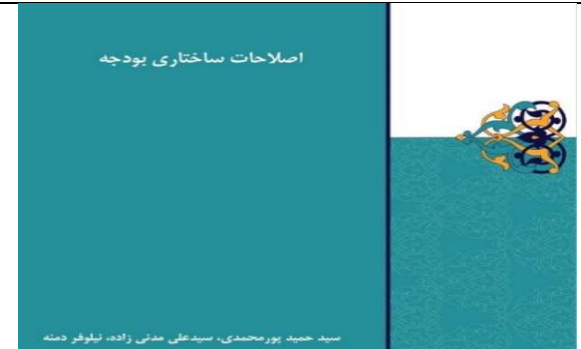
کتاب: مرزهای آینده توسعه انسانی ۲۰۲۰

کتاب: مجموعه شش جلدی هفتاد سال برنامه‌ریزی توسعه در ایران

کتاب: اصلاحات ساختاری بودجه

نشریات علمی

نشریات علمی مرکز به دو شکل «پژوهش‌های برنامه و توسعه» و «پایش توسعه و آینده‌نگری» به صورت فصلی منتشر می‌شود.

فصلنامه پژوهش‌های برنامه و توسعه

فصلنامه پژوهش‌های برنامه و توسعه در سال ۱۴۰۰ مقالات تایید شده را در قالب ۴ شماره از فصلنامه منتشر کرده است. لازم به ذکر است که اولویت‌های موضوعی این نشریه به قرار زیر است:

- چالش‌ها و مسائل اصلی اقتصاد ایران (از جمله سیاست‌های پولی و مالی، مسائل اقتصاد ملی، بخشی، منطقه‌ای و بین‌المللی، فقر، توزیع درآمد، سرمایه‌گذاری و سایر موضوعات مرتبط)
- چالش‌ها و مسائل توسعه و برنامه‌ریزی (الگوها، مدل‌ها و تجربیات برنامه‌ریزی توسعه، مدل‌های کمی برای هدف‌گذاری سیاستی، آمایش و توسعه منطقه‌ای، مسائل مرتبط با رشد و توسعه، مدل‌های مالی و بودجه‌ریزی و سایر موضوعات مرتبط)
- آینده‌پژوهی (آینده‌پژوهی در حوزه‌های فرابخشی و بخشی کشور، برنامه‌های توسعه، مسائل جهانی، منطقه‌ای و سایر موضوعات مرتبط)

سال دوم - شماره ۵ - بهار ۱۴۰۰	
ندا علیزاده؛ حسن علیپور	بررسی تجربیات خصوصی‌سازی کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته در زمینه تحقیقات کشاورزی و ارائه مدل در ایران
محمد علی طاهری؛ اکبر خدابخشی	اثر تعاملی شاخص‌های آموزش و توزیع درآمد در کشورهای منتخب عضو سازمان کنفرانس اسلامی
شهرزاد احمدی؛ پرویز سعیدی	شناسایی پیشران‌های آینده تفکر استراتژیک مدیران در نظام بودجه‌ریزی ایران با رویکرد آینده‌پژوهی
محمدحسین نجاتیان	باروری در ایران: مقدمه‌ای بر یک رویکرد برنامه‌ای
حبیبه رضوانی آهنگرکلایی؛ فریده طالب‌پور؛ شاهین جوادی	بررسی تأثیر آموزش اصول توسعه پایدار بر عملکرد طراحی دانشجویان طراحی لباس
سال دوم - شماره ۶ - تابستان ۱۴۰۰	

شعله باقری پرمهر، زهرا رحمانی	بررسی پدیده رشد بدون اشتغال در اقتصاد ایران با استفاده از الگوی تغییرات زمانی
حمیدرضا بهمن‌پور خالصی، احسان علی‌پوری	چارچوب تاب‌آوری اقتصاد منطقه‌ای، مطالعه موردی استان تهران
زهرا عزیزی، منصوره منصوری کاسوائی	بررسی تأثیر مالیات بر ارزش‌افزوده بر تجارت و مقایسه این اثر در کشورهای صادرکننده و غیر صادرکننده نفت
محمود مشهدی احمد	تحلیل تطبیقی از نظریه‌های اقتصاد نهادی: سنت اقتصادی و بلن، کامنز و میچل
فرهاد جوان، سیروس حجت‌شمامی، محمد سیفی‌زاده	واکاوی پیشران‌های مؤثر بر توسعه گردشگری کلان‌شهر رشت مبتنی بر رویکرد آینده‌پژوهی
توحید فیروزان سرنقی، محمدرضا منجذب، لیلا خسروی	بررسی عملکرد شرکت‌های بورسی متعلق به سیستم بانکی در ایران: رویکرد توسعه‌ای
سال دوم- شماره ۷- پاییز ۱۴۰۰	
محمود متوسلی، میثم امیری و رضا اخشیک	ارزیابی تطبیقی سیاست‌گذاری فقر در رویکردهای نئوکلاسیکی و رفتاری
محمدحسین صابر کهنه‌گورابی، سید حسین ایرانمنش و پرپوش جعفری	الگوی کارآفرینی فناورانه با رویکرد نوآوری باز: توسعه پایدار شرکت‌های دانش بنیان نفت و گاز
مهدی نیک‌نژاد، کامبیز هژبر کیانی، احمد سر لک و مریم خوشنویس	اثر ارزش افزوده صنعت حمل و نقل هوایی بر اشتغال این صنعت
الهام وفائی، مهدی پندار، سارا معصوم‌زاده	بررسی اثر غیر مستقیم توسعه مالی بر مصرف انرژی
سالار دانش‌فر، رضا قنبریان، امیر شهرابی فراهانی	انطباق برنامه و بودجه در شهرداری تهران: عوامل و راهکارها
مهدی رازپور	نقش آفرینی کنشگران در تحولات سازمان فضایی مناطق مرزی مورد کاوی: شهر و نواحی پیراشهری بانه

گاهنامه پایش توسعه و آینده‌نگری

گاهنامه پایش توسعه و آینده‌نگری در سال ۱۴۰۰ در دو شماره با هدف بررسی و دریافت مقالات پیرامون موضوعات خاص منتشر شده است. این ویژه‌نامه در دو شماره ۵ و ۶ منتشر شده و شماره ۷ نیز در دست انتشار است.

عنوان	موضوع
گاهنامه شماره ۵ - بهار ۱۴۰۰	ویژه‌نامه جهش تولید

- حلقه‌های مفقوده در ساختار تولید کشور / یدالله ابراهیمی فر و محمدرضا جوادی
- آمایش سرزمین؛ رویکردی در تحقق جهش تولید در ایران / الهام امیر حاجیلو
- بررسی اثربخشی قوانین و مقررات در هم‌افزایی از تولید تا صادرات محصولات کشاورزی به کشورهای هدف (با محوریت بخش خصوصی) / پرویز کرباسی، اسماعیل نگارش و عبدالغفار شجاع
- سنجش اثرات اقتصادی کرونا در ایران / جمال کاکائی، افسانه شرکت و اسفندیار جهانگرد
- الزامات جهش تولید در بخش حمل و نقل و انبارداری / محمدرضا نقدی‌زاده و جمال کاکائی

موضوع	عنوان
ویژه‌نامه برنامه‌ریزی توسعه	گاهنامه شماره ۶ - تابستان ۱۴۰۰

- برنامه‌ریزی توسعه‌ی ملی نوین و اهداف توسعه‌ی جهانی: فرایندها و مشارکان / علی رستمیان
- مدل مفهومی الگوی توسعه بومی به عنوان روش نوین برنامه‌ریزی / راحله خدادادی
- آسیب شناسی و تبیین جایگاه نظام ارتباطی در برنامه‌های توسعه‌ای کشور (بررسی برنامه ششم و ارائه چارچوب برای برنامه هفتم توسعه / مسعود طوفان
- برنامه‌ریزی برای جهان پسا کرونا: ۵ محور اولویت‌دار برای برنامه توسعه پسا نئولیبرالی / محمد علی برادران
- سناریونگاری در برنامه‌ریزی توسعه / حانیه علی بیکی علوی و علی خانی
- برنامه پنج ساله هفتم: آیا منطقی بنیادی وارد برنامه خواهد شد؟ / رضا منصوری
- چارچوب برنامه‌ریزی توسعه پایدار اندونزی / شهاب پناهی
- رهنمودهایی برای برنامه‌ریزی خوب: مورد منطقه عرب / شهاب پناهی
- مطالعه برخی دستاوردهای برنامه‌ریزی توسعه در ایران در هفت دهه اخیر / سید رحیم تیموری
- نقش و کارکرد بنگاه‌های کوچک و متوسط (SMEs) ایجاد فرصت‌های اشتغال پایدار در برنامه هفتم توسعه (چالش‌ها و راهکارها / فرزاد پوراصغر سنگاچین

- تحلیل روند شاخص‌های مهم بخش کشاورزی در مدت ۱۰ سال با برنامه‌ریزی توسعه پایدار / حمید آهنی و همکاران
- پیوند بین برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی / یدالله ابراهیمی فر
- برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی در دولت سیزدهم: دو دستور کار فوری و بی‌شمار مسأله / غلامرضا گرائی‌نژاد
- شهرمنطقه‌های چند مرکزی، مفهومی جدید در برنامه‌ریزی توسعه فضایی سرزمین ایران / مهدی رازپور
- نقش زیرساخت اطلاعات مکانی (SDI) در برنامه‌ریزی و مطالعات آمایش استان / علیرضا پورانوری

موضوع	عنوان
ویژه‌نامه مالیه عمومی و توسعه	گاهنامه شماره ۷ - پاییز ۱۴۰۰

فراخوان پذیرش مقاله

مالیه عمومی و توسعه

به آگاهی اساتید، صاحب نظران، پژوهشگران و کارشناسان می‌رساند که شماره آتی گاهنامه پایش توسعه و آینده نگری مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده نگری سازمان مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده نگری

برنامه و بودجه کشور، به موضوع «مالیه عمومی و توسعه» اختصاص یافته است.

۱. چرا سیاستگذاری مالی اهمیت دارد
۲. نقش قواعد مالی در اقتصاد کلان
۳. کارکرد ابزارهای مالی: هم چرخه ای یا ضد چرخه ای
۴. پایداری کرونا و تأثیر آن بر سیاست مالی دولت ها
۵. پایداری مالی: تحلیل روند بدهی های جهانی و محدود شدن فضای مالی دولت
۶. نقش سیاست مالی در دوره بحران و پس از بحران
۷. تأمین مالی توسعه با ابزارهای نوین مالی
۸. همگرایی سیاست پولی و مالی

شما می‌توانید برای مشارکت در تولید محتوای این شماره از گاهنامه «مالیه عمومی و توسعه»، فایل word مقالات علمی و گزارش‌های پژوهشی خود را به آدرس ایمیل این مرکز ارسال و نام و تصویر نویسنده اصلی و عنوان مقاله را به صورت پیام، به روابط عمومی مرکز به منگس نمایید.

dfrc1398@gmail.com
۰۹۶۲۱۵۷۵۸۴۴

www.dfrc.ir

برای مشاهده شماره های پیش گاهنامه پایش توسعه و آینده نگری، از طریق این پورتال اقدام کنید.

به روز آوری پایگاه دانش و پایگاه داده

برای دسترسی مطلوب تر به مطالب و مستندات علمی، بخش پایگاه دانش و به موازات آن برای دسترسی پژوهشگران و محققان به آمار و اطلاعات اقتصادی و مالی نیز بخش پایگاه داده در سایت مرکز از سال های گذشته راه اندازی شده است به طور مستمر در دست به روزرسانی است. محتوای به اشتراک گذاشته شده در پایگاه های فوق الذکر به شرح ذیل می باشد:

* کلیه گزارش های پژوهشی مرکز

* کلیه نشست های علمی - تخصصی

* پژوهش های واحدهای استانی (به تفکیک ۳۱ استان)

* اسناد برنامه و بودجه شامل:

- اسناد قدیمی برنامه و بودجه

- قوانین برنامه توسعه

- قوانین بودجه سنواتی

* مستندات مطالعات موضوعی، شامل:

- الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

- مطالعات کووید-۱۹

- مطالعات آمایش سرزمین

- مطالعات هفتاد سال برنامه ریزی توسعه

- مبانی آینده نگری

* وضعیت مالی دولت از سال ۱۳۵۷ تا ۱۴۰۰

* دسترسی به سایر پایگاه های داده ای شامل:

- پایگاه داده مرکز آمار ایران

- پایگاه داده وزارت امور اقتصاد و دارایی

- پایگاه داده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

- پایگاه داده گمرک جمهوری اسلامی ایران

پایگاه دانش

دراخت فایل	پایگاه دانش	قیمت	کتابی تصاویر	نقشه های علمی	گزارش ها و نشریات	اخبار مرتبط	اخبار مرکز
							
پژوهش های واحد های استانی	نقشه های علمی- تخصصی	گزارش های پژوهشی مرکز					
							
مبانی آینده نگری	مستندات مطالعات موضوعی	استاد برنامه و بودجه					

پایگاه داده

صفحه اصلی	درباره مرکز	پژوهش	آموزش	مجلات علمی	شبکه خبرگان	کتابخانه	تماس با ما
 <p>Development and Foresight Research Center (DFRC)</p>							

توسعه منابع انسانی و پشتیبانی

در راستای فراهم نمودن شرایط مناسب برای انجام فعالیت‌های مرکز، مدیریت توسعه منابع انسانی و پشتیبانی در صدد بوده تا با طراحی و اجرای کلیه ملزومات اداری مورد نیاز کادر اداری و پژوهشی به صورت امانی با کمترین هزینه و ایجاد یک مرکز هوشمند و تجهیز نرم‌افزاری و سخت‌افزاری مناسب برای انجام کلیه فعالیت‌های ستادی و پژوهشی در بستر فضای مجازی، مرکز پژوهشی جذاب و کارآمد ایجاد شود. بخشی از فعالیت‌های این حوزه طی سال ۱۴۰۰ در مرکز به شرح زیر است:

- تشکیل کمیته بهره‌وری
- تشکیل کارگروه مشورتی بهره‌وری متشکل از پژوهشگران
- ایده‌یابی و ایده‌پروری در حوزه بهره‌وری
- تجهیز سالن چندمنظوره یاس
- تجهیز سالن ورزشی
- تجهیز کتابخانه، نمازخانه، سالن‌های اجتماعات
- تأمین تجهیزات امنیتی
- جذب نیروهای پژوهشی و اداری در چارچوب ضوابط قانونی
- تجهیز کلاس هوشمند آموزشی
- به‌روزرسانی سامانه‌های اداری مرتبط با مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
- پشتیبانی از تمامی فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی
- پشتیبانی از برگزاری مناسبت‌ها و رویدادها

امور مالی

تنظیم اسناد مالی اعم قطععی و غیر قطععی پس از بررسی و انطباق با قوانین و مقررات و شرح عملیات مندرج در موافقت‌نامه‌های متبادله و پرداخت به ذی‌نفع اعم از اشخاص حقیقی و یا حقوقی در طی سال‌های فعالیت مرکز از فعالیت‌های مهمی است که مدیریت امور مالی مرکز پیگیر و مجری آن بوده است. با توجه به وظیفه ذاتی این واحد تمامی فعالیت‌های مالی مرکز در حیطه وظایف آن بوده است که اهم موارد انجام شده طی سال ۱۴۰۰ در سرفصل‌های زیر قابل بیان است:

- استقرار بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد
- انجام کلیه معاملات بزرگ و کوچک از طریق سامانه قراردادهای
- درخواست وجه از خزانه
- تامین اعتبار اسناد
- تطبیق پرداخت با آیین‌نامه‌ها و قوانین و مقررات
- بررسی، ثبت و صدور اسناد مالی و نگهداری حساب‌های مالی و اموال؛ سپرده‌ها؛ درآمدها
- تهیه و تنظیم صورت‌های مالی (سنامه و بدهی و مطالبات)
- نظارت بر بارگذاری اطلاعات در سامانه‌های ماده ۲۹ و ماده ۲۱
- انتقال وجوه به حساب ذینفعان
- تهیه گزارش‌های عملکرد تبصره‌ها و سایر گزارش‌های مدیریتی
- ارائه صورت‌های مالی برای حسابرسی و ارائه در جلسه هیئت امانا
- تهیه بودجه تفصیلی برای طرح در جلسات هیئت امانا

فناوری اطلاعات و امنیت فضای مجازی

مدیریت فناوری اطلاعات و امنیت فضای مجازی به عنوان یکی از واحدهای مرکز، با برنامه‌ریزی و پیاده‌سازی، بهره‌برداری، نوسازی، پشتیبانی و نگهداری سامانه‌های کاربردی و طراحی و پیاده‌سازی زیرساخت فیزیکی شبکه و تبادل اطلاعات سامانه‌های مرکز با سازمان‌های دیگر تلاش دارد تا از امکانات فناوری اطلاعات در جهت ارتقاء کیفیت کاری مرکز بهره گرفته شود. این واحد با مدیریت، پشتیبانی و نگهداری از تجهیزات ارتباطی، سرورها و پایگاه‌های اطلاعاتی مرکز و سرویس‌های نرم‌افزاری زیرساخت شبکه (ضدویروس، دیواره آتش، کنترل دسترسی، احراز هویت حساب کاربری،...) و ارزیابی امنیتی سامانه‌های تولیدشده، اقداماتی را انجام داده است تا از حیث اینترنتی و فضای مجازی، فضای کاری مطلوبی ایجاد گردد. مهم‌ترین محورهای عملکردی این واحد طی سال ۱۴۰۰ به شرح ذیل بوده است:

- آموزش و هماهنگی بستر لازم برای برگزاری جلسات به صورت مجازی
- ارتقاء سیستم‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری
- به روزرسانی سامانه سپاس (سامانه پشتیبانی آمایش سرزمین)
- به روزرسانی سامانه‌های مالی و اداری مرتبط با مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
- طراحی و پیاده‌سازی زیرساخت فیزیکی شبکه و تبادل اطلاعات سامانه‌های مرکز با سازمان‌های دیگر
- راه‌اندازی و مدیریت مرکز اسناد و مدارک دیجیتال
- ساماندهی و تهیه آرشیو مجازی مستندات مرکز
- همکاری با واحدهای ذی‌ربط در شناسایی و برقراری ارتباط با پایگاه‌های اطلاعاتی علمی و تخصصی موردنیاز مرکز
- تهیه نسخ پشتیبان از داده‌ها و ارتقاء سطح امنیت

رویداد هفته پژوهش

از جمله کلیدی‌ترین رویدادهای برگزار شده در سال ۱۴۰۰ می‌توان به آیین نکوداشت هفته پژوهش اشاره نمود. اهم فعالیت‌های صورت گرفته در این رویداد به شرح ذیل است:

❖ نشست خبری ریاست مرکز با حضور خبرنگاران و اصحاب رسانه

در این نشست خبری دکتر سیدمهدی پاک ذات رئیس مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری و اعضای مرکز، به اهمیت و نقش کلیدی سند ملی آمایش سرزمین پرداختند و اقدامات مرکز پیرامون این کلان پروژه مطالعاتی را تشریح نمودند. همچنین در ادامه به سایر فعالیت‌های مرکز در سه سال گذشته پرداخته و اشاره داشتند: مرکز به دنبال بازتعریف صحیحی از رابطه دستگاه‌های اجرایی و مراکز پژوهشی بوده و شعار آن (پژوهش مساله محور) نیز ناظر به همین موضوع است.

❖ آیین سپاس از همکاران مرکز

این نشست به مناسبت هفته پژوهش و به منظور تقدیر از پژوهشگران مرکز تحت عنوان «توسعه همدلی با هدف رفع نیازهای پژوهشی سازمان برنامه و بودجه کشور» با حضور رئیس مرکز و مدیران ستادی و پژوهشی در سالن اجتماعات یاس برگزار گردید. در ابتدای این مراسم دکتر رجبی استاد دانشگاه و سخنران مدعو به ایراد سخنرانی پیرامون پژوهش و توسعه فردی پژوهشگران پرداخت و در ادامه دکتر پاک ذات ضمن تشریح برنامه های هفته پژوهش، رفع نیازهای اصلی کشور و متحده سازی پژوهش ها مبتنی بر اراده معطوف به رفع نیازهای مردم را امری کلیدی قلمداد نمود و اراده و طلب کردن را کلید رمز تحقق یافته های پژوهش مطرح کرد.

توسعه همدلی با هدف رفع نیازهای
پژوهشی سازمان برنامه و بودجه

❖ نشست مراکز آموزش و پژوهش های توسعه و آینده‌نگری سازمان

مدیریت و برنامه ریزی استان‌ها

در سومین رویداد از مجموعه برنامه‌های آیین نکوداشت هفته (منتهی به روز) پژوهش سال ۱۴۰۰، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور، میزبان نمایندگان مراکز آموزش و پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها شد. این رویداد با شعار «سی و یک استان، یک هدف، یک مسیر» و با حضور رئیس امور استان‌ها و توسعه منطقه‌ای سازمان برنامه و بودجه کشور برگزار گردید. در این نشست هم‌اندیشی استانی، موضوعات و مباحث متعددی طرح گردید و مدیران و نمایندگان محترم سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها به ارائه نظرات و دیدگاه‌های خود در خصوص بهبود و گسترش همکاری‌ها و فعالیت‌های مشترک استانی و همین‌طور مسائل و مشکلات امور پژوهشی پرداختند و در قالب پنچ کارگاه به تبادل نظر پرداختند، در انتها نیز منشور تکریم اصحاب دانش و پژوهش که با مشارکت تمامی شرکت‌کنندگان، نهایی شد، در نشست پایانی قرائت گردید.

منشور تکریم دانش و اصحاب پژوهش

سازمان برنامه و بودجه کشور
مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده نگری

منشور تکریم دانش و اصحاب پژوهش

با استنات از فضای سبحان و با اعتماد راسخ بر اینکه عالم محضر خلاست و او بخواهه نامخر بر احوال ماست و به منشور انجام شایسته پژوهش‌های نو و خلافتان کاربردی و مسالمت‌محور، خلق ایده‌های جدید و بسازی‌های زندگی‌بخش و همچنین در راستای حل مسائل مانمان بر نامه و بودجه کشور با ایتام به مسائل ملی و دینی و پربین‌راند، نمشی نگری و منتقدگرایی، ما اصحاب پژوهش در سی و یک استان کشور با ایتام به اصل بگهاری و بهیاری میان استانی و منطقه‌ای:

- تخطب نای پژوهشی خود را تحقق منویات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) می‌دانیم؛
- غرخت پژوهشی و دانش خود را در راستای تحقق شعارهای عدالت محور دولت سیزدهم صرف خواهیم کرد؛
- در صانت از حقوق عموم مردم دآلد پژوهشی گویا می‌باشیم و بر انجام پژوهش‌های اصل و کاربردی ایتام در زنده و از نگه‌داری پژوهش‌های نامادامی پربینر خواهیم کرد؛
- اصل ایتام به مسائل واقعی مانمان بر نامه و بودجه کشور را محور تمام فعالیت‌های پژوهشی خود قرار می‌دهیم؛
- خویش را ملزم به رعایت گهگی بهیاری علمی رتبه خود، قوانین و مقررات، سیاست‌های حرفه‌ای، حل مسائل پژوهشی مانمان و رایج‌دهی ملی و دینی در بر مزال پژوهش می‌دانیم؛
- رعایت اصول اخلاق در پژوهش را اقلای فرسگی می‌دانیم و به منظور بالندگی به ترویج و اتمای آن در جامه ایتام می‌روزیم؛
- حقوق پژوهشگران و پژوهش‌مکان، مانمان با سایر اصحاب حقوق را در رست می‌شناسیم و در حفظ آن می‌کوشیم؛
- نمین امانت‌داری از رتاج و امکانات اقتصادی، انسانی و فنی و وجودی‌ای موجوده برای انجام پژوهش‌های کاربردی، استاده و بهرود را نخواهیم کرد.

www.DFRC.ir

❖ نشست جامعه اندیشگاهی کشور

در چهارمین روز از هفته پژوهش، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری به عنوان پل ارتباطی سازمان برنامه و بودجه با اندیشکده‌ها و موسسات پژوهشی، میزبان نمایندگان جامعه اندیشگاهی کشور، معاونت امور علمی، فرهنگی و اجتماعی سازمان برنامه و بودجه و تهیه‌کنندگان سند تحول دولت سیزدهم بود. در این رویداد دکتر پاک‌ذات ضمن اشاره به کلان پروژه-های مطالعاتی انجام گرفته در مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، مأموریت اخیر مرکز پیرامون مطالعات پشتیبان تدوین برنامه هفتم توسعه کشور را تشریح نمود و با تأکید بر اهمیت سند تحول توسعه کشور، بر انطباق‌پذیری سیاست‌های کلی برنامه هفتم با سند تحول توسعه اهتمام ورزید. در ادامه نیز دکتر علی‌احمدی معاون امور علمی، فرهنگی و اجتماعی سازمان، مهندس میرزایی معاون پژوهش و توسعه مرکز همکاری‌های فناوری و نوآوری ریاست جمهوری و سایر حاضرین به ارائه نکاتی در خصوص اهمیت برنامه هفتم و سند تحول توسعه کشور و لزوم مشارکت و همیاری اندیشه‌ای تمامی خردمندان و فعالان این عرصه پرداختند.

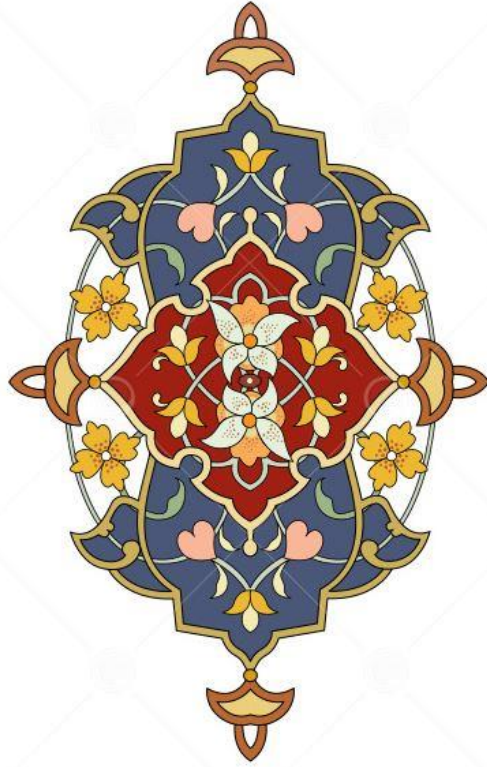

❖ دیدار اعضای مرکز پژوهش های توسعه و آینده نگری با معاون

رئیس جمهور و ریاست سازمان برنامه و بودجه کشور

از دیگر رویدادهای برگزار شده به مناسبت هفته پژوهش، دیدار صمیمی رئیس، مدیران و جمعی از پژوهشگران مرکز پژوهش های توسعه و آینده نگری با آقای دکتر میرکازمی بود. در این نشست معاون رئیس جمهور ضمن تأکید بر اثربخشی پژوهش به تغییر نگرش و نقش پژوهش در تدوین بودجه و همچنین جایگزینی برنامه محوری در مقابل ردیف محوری اشاره داشته و پیش نیاز این امر را تمرکز بر تحقیقات کاربردی و مبتنی بر حل مسئله قلمداد نمودند.

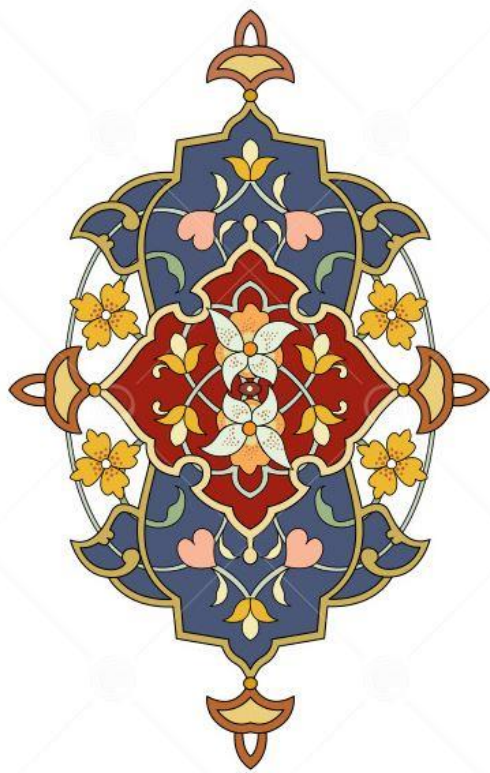

پ) گزارش‌های پژوهشی منتخب

گزارش های پژوهشی منتخب

گروه پژوهشی نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی

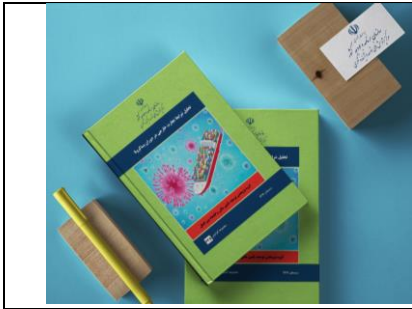

افزایش قیمت حامل‌های انرژی چه به‌صورت دستوری در فرایند قیمت‌گذاری تحت کنترل دولت و چه در حالت مبتنی بر بازار، رفاه مصرف‌کننده را تحت تأثیر قرار می‌دهد که مسلماً دولت‌ها با هدف حمایت از گروه‌های مختلف خود را متعهد به جبران پیامدهای ناشی از تغییرات شدید قیمت‌ها، به‌ویژه در حالت قیمت‌گذاری دستوری می‌دانند. در این مطالعه سیستم تقاضای حامل‌های انرژی شامل «بنزین»، «برق خانگی» و «گاز خانگی» برای خانوارهای شهری طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۸ در دو حالت تمامی خانوارهای شهری و خانوارهایی که بنزین مصرف کرده‌اند، برآورد و تحلیل شده است. همچنین کشش‌های درآمدی، قیمتی و متقاطع هم برای متوسط خانوارها و هم برحسب دهک‌ها برآورد و تحلیل شده است. نتایج نشان می‌دهد که کالاهای مورد مطالعه؛ یعنی «بنزین»، «برق خانگی» و «گاز خانگی» ضروری است. درجه ضروری بودن این کالاها میان طبقات و درون طبقات (در مقایسه با یکدیگر) متفاوت است. نکته قابل توجه آن است که نتایج کشش‌ها بر اساس میانگین درآمد و میانگین بردارهای قیمتی در طبقات مختلف خانوارها به دست آمده است. اگر کشش‌ها در زیرگروهی از خانوارها یا سال خاص محاسبه شود، نتایج کمی متفاوت خواهد بود. از سه کالای فوق، کالاهای بنزین و برق خانگی بی‌کشش بوده و گاز خانگی با کشش برآورد شده است. به نظر می‌رسد بی‌کشش بودن بنزین هدف مدیریت مصرف و کاهش آن در سیاست تعدیل قیمت بنزین در سال ۱۳۹۸ را چندان قابل حصول نمی‌توان دانست.

	<p>عنوان: تحلیل وضعیت بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور پدیدآورنده(گان): زهرا خادم محمدی-مرتضی خالصی- هاله راشدی</p>
---	--

بخش صنعت و معدن به عنوان یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی است که نقش مهمی در رشد اقتصادی کشور دارد. با هدف‌گذاری رشد اقتصادی ۹ درصدی کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، یکی از بخش‌هایی که می‌تواند به تحقق این هدف کمک شایانی بنماید بخش صنعت و معدن است. بودجه دولت در بخش صنعت و معدن، از طریق کمک‌های فنی و اعتباری و تأمین زیرساخت‌ها، رفع موانع و مشکلات تولیدکنندگان و ... زمینه لازم را برای فعالیت بخش خصوصی فراهم می‌کند. با توجه به تغییر ساختار بودجه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، اعتبارات دستگاه‌های ذیربط فصل صنعت و معدن در قالب اعتبارات دو دستگاه اصلی وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان ملی استاندارد درج شده است. در این گزارش پس از تحلیل مهمترین متغیرهای اقتصادی و عملکردی بخش صنعت و معدن، درآمدها و اعتبارات دستگاه‌های ذیربط بخش صنعت و معدن مورد بررسی قرار می‌گیرد. رویکردهای اصلی بودجه بخش می‌توان به حمایت از صندوق‌های حمایتی و توسعه‌ای بخش صنعت، معدن، حمایت از افزایش سرمایه‌گذاری در بخش صنعت و معدن در قالب ردیف‌های متفرقه وزارت صمت و شرکت‌های توسعه‌ای، حمایت از تکمیل زنجیره تولید و نوسازی واحدهای تولیدی، حمایت از سرمایه‌گذاری در بخش معدن کشور از طریق افزایش سرمایه صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی و سرمایه‌گذاری در جهت توسعه و تعمیق داده‌های پایه زمین‌شناسی و اکتشاف برای رفع مشکلات تأمین کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای و تداوم تولید اشاره کرد.

عنوان: تحلیل شرایط تجارت خارجی در دوران پسا کرونا
پدیدآورنده(گان): یونس تیموری

تجارت خارجی از یک سو به دلیل صادرات محصولات تولیدشده در یک اقتصاد و پوشش دادن بخش مهمی از تقاضا برای تولیدات داخل و از سوی دیگر، به دلیل واردات و تحت تأثیر قرار دادن هزینه تولید در بازار داخل و همچنین تشکیل دادن بخشی از زنجیره عرضه در اقتصاد، به عنوان یکی از تأثیرگذارترین بخش‌های هر اقتصادی مطرح است. مهم‌ترین مؤلفه‌ای که عملکرد تجارت خارجی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، متغیر کلان نرخ ارز است؛ بنابراین سیاست‌گذاری‌هایی که در حوزه تجارت خارجی انجام می‌گیرد، باید در جهتی باشد که بتواند نوسانات نرخ ارز را در این بازار به حداقل رسانده و آن را به سمت مقدار تعادلی رهنمون سازد. شوک تحریم‌ها و همه‌گیری کرونا، عواملی هستند که تجارت خارجی ایران را هم به واسطه تأثیر مستقیم بر حجم تجارت و هم تحت تأثیر قرار دادن نوسانات نرخ ارز، دچار مشکل و رکود ساخته است. مسئله این گزارش، تحلیل موقعیت تجارت خارجی در شرایط تحریمی و همه‌گیری کرونا و همین‌طور بعد از فروکش کردن بیماری (شرایط پسا کرونا) است.

آنچه مسلم است، همه‌گیری کرونا تأثیر شگرفی بر اقتصاد جهان و ساختارهای آن در کشورهای مختلف خواهد گذاشت. این اثرات موجب تحولات چشمگیر در کارکرد بخش‌های مختلف اقتصاد خواهد شد که از هم‌اکنون این تحولات، نظیر میزان و نحوه استفاده از فن‌آوری‌های نوین و ابزارهای دیجیتالی آغاز شده‌اند. بخش تجارت خارجی نیز به عنوان یکی از بخش‌های کلیدی اقتصاد، به ناچار با این تحولات روبه‌رو خواهد شد. آنچه اکنون با نام چالش پیش روی سیاست‌گذاران و پژوهشگران قرار گرفته، نحوه انطباق ساختارها و فرایندهای کارکردی عوامل اقتصادی با این تحولات در دوران پسا کرونا، مسئله‌ای که در این گزارش به آن پرداخته شده است.

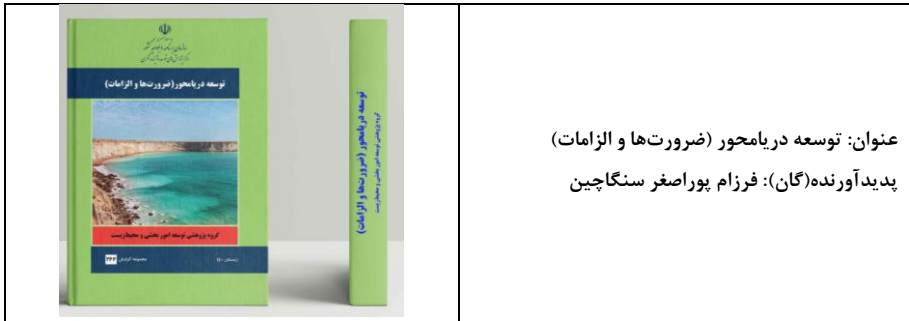

عنوان: بررسی نظام مالی دولت؛ بخش خزانه‌داری کل (۱)
پدیدآورنده(گان): جمال کاکائی و بهاره فهیمی

تخصیص مناسب و کارآمد منابع مالی در جامعه در راستای مدیریت بهینه هزینه‌های عمومی، منجر به رشد و ثبات اقتصادی، عدالت اجتماعی و تحقق سایر اهداف توسعه‌ای کشورها می‌شود. از دهه ۱۹۸۰ تاکنون در نظام مالی دولت در سطح بین‌الملل، اصلاحات قابل توجهی در سیستم مدیریت مالی و هزینه‌های عمومی کشورها انجام گردیده که یکی از مهم‌ترین ابعاد آن، شامل تغییر سیستم خزانه‌داری است. این تغییرات در بسیاری از کشورها از منظر ساختار سازمانی حاصل گردیده و در بعضی دیگر در قالب ایجاد و استقرار حساب واحد خزانه، منجر به بهبود عملکرد خزانه‌داری شده است. «حساب واحد خزانه» یک سیستم حسابداری عمومی است که از طریق متمرکز ساختن حساب‌های دولتی منجر به بهبود نظام‌های دریافت و پرداخت و نظارت مستمر بر مخارج دولتی می‌شود. به بیان دیگر، هدف اصلی اجرای حساب واحد خزانه بیشینه کردن استفاده از منابع نقد از طریق کاهش و تجمیع هزینه‌های شناور است. بسیاری از کشورهای پیشرفته و کشورهای با درآمد متوسط توانسته‌اند طی دو سه دهه اخیر خزانه‌داری کل خود را از حالت متمرکز به غیرمتمرکز یا دوگانه دریاورند و از این طریق به پاسخگویی و شفافیت فعالیت‌های خزانه‌داری افزوده‌اند. همچنین، بسیاری از کشورها مؤسساتی را به عنوان بازوی کمکی خزانه ایجاد کرده‌اند تا آن‌ها را در امر مدیریت بدهی کمک کنند؛ از دیگر سو، در برخی از موارد کارکردهای خزانه را یکجا دیده‌اند. به عنوان مثال، برنامه‌ریزی و مدیریت نقدینگی را با هم ادغام کرده‌اند. نظر بر اینکه چرخه مدیریت مالی دولت نیازمند هماهنگی و تعامل است، تفکیک وظایف میان دو دستگاه اجرایی موجب می‌شود گاهاً ناهماهنگی‌هایی به وجود آید. همچنین، کارشناسان توسعه بر این باورند در کشورهای در حال گذار باید خزانه و سازمان (دستگاه اجرایی) متولی بودجه یکی باشد؛ به بیان دیگر، کل فرایند مدیریت مالی دولت بر عهده یک دستگاه باشد، زیرا ایجاد هماهنگی بین مراکز دولتی اغلب ضعیف است.

گروه پژوهشی توسعه اموربخشی و محیط زیست

عنوان: توسعه دریامحور (ضرورت‌ها و الزامات)
پدیدآورنده(گان): فرزام پوراصغر سنگاچین

استفاده از موقعیت ژئوپلیتیکی، موقعیت جغرافیایی و همچنین ظرفیت‌های اقتصادی، گردشگری و دیگر ظرفیت‌های بالقوه مناطق ساحلی و دریاها در زمره مهم‌ترین راهبردهای توسعه اقتصادی و دستیابی به توسعه پایدار در بسیاری از کشورها قلمداد می‌شود و به همین دلیل نیز این موضوع همواره در کانون توجه دولت‌های جهان قرار گرفته است. در واقع یکی از مهم‌ترین ارکان توسعه کشور ایران نیز در راستای بهره‌برداری‌های هرچه بیشتر از ظرفیت‌های سرزمینی و ژئوپلیتیکی، توجه به ظرفیت‌های سواحل جنوبی و شمالی است. اما از آنجایی که برای توسعه دریامحور و حکمرانی سواحل، حفظ یکپارچگی و سازماندهی فرابخشی مبتنی بر اصول توسعه پایدار برای جلوگیری از موازی‌کاری و عدم هماهنگی نهادها و دستگاه‌های اجرایی مختلف یک ضرورت است، لذا لازم است تا سازوکارهای مناسب برای اجرای پروگرام توسعه دریامحور مناطق ساحلی تهیه و تدوین شود. بر این اساس، اتخاذ رویکردی ترکیبی از سه رویکرد حفاظتی (حفاظت از محیط‌زیست منطقه ساحلی در خشکی و دریا)، توسعه‌ای (توجه به رشد اقتصادی و اجتماعی در مناطق ساحلی و تسهیل فرایند کسب منافع اقتصادی از طریق ارتقای ظرفیت‌های ژئوپلیتیکی و سازگاری فعالیت‌ها با محیط‌زیست)؛ و مدیریتی (برقراری استراتژی فرابخشی و کاهش تضاد منافع میان فعالیت‌ها و ذی‌نفعان مختلف برای بهره‌برداری مناسب از منابع ساحلی) در جهت اعمال پروگرام‌های توسعه دریامحور مناطق ساحلی در زمره «الزامات تحقق توسعه دریامحور» قلمداد می‌شوند.

عنوان: الزامات جهش تولید در حمل و نقل و انبارداری
پدیدآورنده(گان): محمدرضا نقدی زاده-جمال کاکائی

در برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران برای بخش حمل و نقل و انبارداری رشد هشت و سه دهم (۸,۳) درصد سالانه پیش بینی شده است. همچنین، بخش حمل و نقل و انبارداری به عنوان یک بخش اثرگذار در رشد اقتصادی کشور و حلقه واسط فیمابین فعالیت‌های اقتصادی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. به همین منظور در این گزارش بر اساس الگوی تعاملی داده- ستانده و با استفاده از جدول داده- ستانده سال ۱۳۹۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، در دو سناریو تأثیر افزایش ده و پانزده درصدی تقاضای نهایی بخش یاد شده روی ارزش افزوده خود بخش و سایر فعالیت‌های اقتصادی، مورد بررسی قرار گرفته است. از دیگر سو، میزان افزایش تقاضای نهایی لازم به منظور تحقق رشد هشت و سه دهم (۸,۳) درصدی پیش‌بینی شده در برنامه ششم توسعه بخش حمل و نقل و انبارداری برآورد شده است. به عبارت دیگر، تحقق رشد یاد شده مستلزم افزایش هجده و نیم (۵,۱۸) درصد تقاضای نهایی خود فعالیت‌های حمل و نقل و انبارداری با فرض ثبات سایر شرایط خواهد بود. قابل توجه است، در صورت تحقق رشد فوق‌الذکر، ارزش افزوده کل اقتصاد ایران نیز حدود (۰,۹) درصد رشد را تجربه خواهد کرد. همچنین در یک سناریو جداگانه اثر افزایش هجده و نیم (۱۸,۵) درصد تقاضای نهایی سایر فعالیت‌های اقتصادی بر روی ارزش افزوده بخش حمل و نقل و انبارداری سنجش شده است. در این صورت ارزش افزوده بخش یاد شده ده و سه دهم (۱۰,۳) درصد و اقتصاد کل کشور حدود هفده و شش دهم (۱۷,۶) درصد رشد خواهد کرد. بررسی تغییرات اجزای ارزش افزوده حاکی از آن است در صورتی که تقاضای نهایی بخش حمل و نقل و انبارداری افزایش یابد، «درآمد مختلط و مازاد عملیاتی(خالص)» بالاترین رشد و «جبران خدمات کارکنان» کمترین رشد را تجربه می‌کند. در حالی که در سناریویی که تقاضای نهایی سایر فعالیت‌های اقتصادی افزایش می‌یابد، «جبران خدمات کارکنان» بالاترین و «درآمد مختلط و مازاد عملیاتی (خالص)» کمترین میزان رشد را تجربه خواهد کرد.

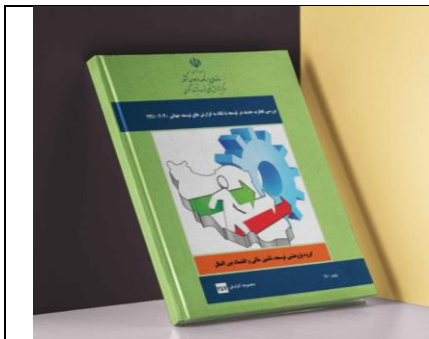

	<p>عنوان: بررسی اثرات همه گیری کووید-۱۹ بر فعالیت و خدمات بخش‌ها و احصاء توصیه‌های سیاستی کوتاه مدت و میان مدت پدیدآورنده (گان): غلامرضا گرائی نژاد- حانیه علی بیگی علوی- علی خانی</p>
---	--

با آغاز همه‌گیری کووید-۱۹، بسیاری از کشورهای جهان تحت تاثیر این ویروس قرار گرفته و شرایط زیست در سراسر عالم مختل شد. پیامدهای زیان بار این ویروس علاوه بر اثرات مخرب در حوزه سلامت و حیات انسان، بسیاری از عرصه‌های دیگر همچون روابط فردی و اجتماعی را تحت تاثیر قرار داده و انواع بسترهای اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی را به چالش کشانده است. مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری به نمایندگی از سازمان برنامه و بودجه کشور مطالعاتی را تحت عنوان بررسی آثار همه‌گیری کووید-۱۹ بر بخش‌ها و فرابخش‌ها و احصاء توصیه‌های سیاستی کوتاه مدت و میان مدت آغاز نمود. در حوزه مطالعات میدانی، مرکز پرسشنامه‌ای را طراحی و برای امور بخشی و فرابخشی در سازمان برنامه و بودجه و از طریق آن‌ها برای دستگاه‌های سیاست‌گذار اصلی ارسال نمود. از این طریق آثار کووید-۱۹ بر تولید و عرضه محصولات و خدمات بخش از جنبه کمی و کیفی و پیش بینی آینده پیش‌رو، تغییر در فرایند و فناوری‌های مورد استفاده برای خدمات‌رسانی، میزان و شدت اثرپذیری بخش خصوصی از این تحولات، صادرات بخش یا فعالیت‌های بین‌المللی و وضعیت مالی ناشی از این تحولات مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس توصیف و تحلیل یاد شده، سیاست‌های پیشنهادی کوتاه مدت و میان مدت با تاکید بر پیشنهاد تغییرات ساختاری و نهادی، تغییر، اصلاح یا پیشنهاد مقررات برای تسهیل گردش فعالیت‌های بخش، بازمهندسی منابع موجود برای فعالیت‌های ضروری برنامه‌های بخش در مقابله با آثار کووید-۱۹، چگونگی حمایت از بخش خصوصی و ابزارهای حمایتی پیشنهادی برای هر یک از حوزه‌ها مشخص گردید.

گروه پژوهشی توسعه، تامین مالی و اقتصاد بین الملل

عنوان: بررسی تجارب جدید در توسعه با نگاه به گزارش‌های توسعه جهانی (WDRs): دوره زمانی ۲۰۲۰-۱۹۹۱
پدیدآورنده(گان): سید رحیم تیموری

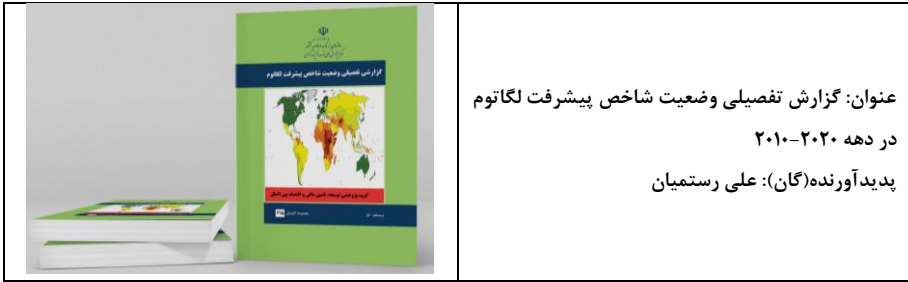
نظریه پردازان توسعه بر این امر واقع اجماع دارند که تثبیت و گسترش فرایند «توسعه» در بستر شرایط خاص اقتصادی و اجتماعی- فرهنگی جهان پس از جنگ جهانی دوم تا امروز، در خط و ربط با بسط آراء و اندیشه‌های آن توسط نهاد-های جهانی پیشگام بوده است. نهادهایی چون بانک جهانی با ترویج نظامات برنامه‌ای و اشاعه‌گرا در جهان سوم و در حال گذار و نیز تثبیت الگوی غرب‌محور در همه دنیا از طریق اهرم مالی و اقتدار اقتصادی- سیاسی در اختیار خود، گلوله برفی توسعه را به حرکت انداختند که به مرور زمان و طی هفت دهه بعد از جنگ جهانی دوم، تبدیل به بهمنی عظیم و غول‌آسا شد. ناگفته پیداست که مرکز ثقل اخیر این بهمن بزرگ، تفکر نولیبرال و ضرورت اصلاحات جزئی بازاری بوده است: تفکری بسیار پرمناقشه که از دهه ۱۹۹۰ نتوانست خود را با سرعت و جهت تحولات کشورها تطابق دهد و متعاقباً دچار چالش‌های بنیادین شد. مطالعه حاضر که معطوف به بررسی تجارب جدید در توسعه از طریق واکاوی این گزارش‌ها در دوره زمانی ۲۰۲۰-۱۹۹۱ است، در صدد بیان آنها می‌باشد. چنانچه یافته‌های این گزارش نشان می‌دهد نشانه‌های این تغییر بنیادین پس از گزارش سال ۱۹۹۶ با عنوان از برنامه تا بازار و تردید جدی آن درباره امکان تحولات فوری کشورها بدون نهادهای حمایتگر دیده شده و در گزارش‌های سال ۱۹۹۷ با عنوان دولت در جهان در حال تغییر و سال ۲۰۰۰ با عنوان حمله به فقر عینیت یافته است. همچنین از گزارش سال ۲۰۰۹ با عنوان تغییر شکل جغرافیای اقتصادی تا آخرین گزارش این مجموعه در سال ۲۰۲۰ با عنوان زنجیره‌های ارزش جهانی: تجارت برای توسعه شاهد برجسته شدن تفکر امکان توسعه جنوب از طریق زنجیره‌های ارزش جهانی هستیم که مدت‌ها در ادبیات گزارش‌های بانک جهانی مغفول بودند. مع الوصف، چنانچه مطالعه کنونی که معطوف به گزارش‌های دوره ۲۰۲۰-۱۹۹۱ نشان می‌دهد، در سه دهه اخیر بانک جهانی از بسیاری از انگاره‌ها و رویه‌های مسلم خود عقب نشسته که متأثر از منطق و روندهای نوظهور در توسعه کشورها پس از جنگ سرد تاکنون است.

عنوان: حلقه‌های مفقوده در ساختار تولید کشور
پدیدآورنده(گان): یدالله ابراهیمی فر

بررسی حلقه‌های مفقوده در ساختار تولیدی کشور از موضوعات مهمی است که پس از تحریم‌های شدید اقتصادی در چند سال اخیر در برنامه اقتصاد مقاومتی و تاب‌آوری اقتصادی دولت، اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده است. هدف از انجام این مطالعه پژوهشی، شناسایی حلقه‌های مفقوده در ساختار تولیدی کشور است. این شناسایی با بررسی و تعیین منشأ ساخت اقلام واردات کشور به تفکیک کدهای چهاررقمی آیسیک صورت گرفته است. اقلام واردات گمرکی کشور در سال ۹۹۱۹ برحسب کدهای تعرفه (HS) بالغ بر ۳۴۱۶ قلم می‌گردد. تنظیم کدهای متناظر بین کدهای HS و کدهای آیسیک و کدهای BEC یکی از نوآوری‌های این پژوهش بوده که با استفاده از دستورالعمل‌ها و راهنمایی دریافتی از دفتر آماری سازمان ملل امکان‌پذیر شده است. یکی از ویژگی‌های جدول تناظر تدوین شده در این پژوهش، شناسایی اقلام واردات از نظر مراحل طی شده در زنجیره تولید آنها است که بخش اعظم آن به دو صورت خام و فراوری شده وارد چرخه تولید داخلی کشور می‌شود. فرض ما در این تحقیق، این است که هر کالای وارداتی که عمده زنجیره ارزش تولید آن در کشور مبدأ طی شده و به صورت فراوری شده وارد کشور شود، مبین وجود حلقه‌های مفقوده تولید در ارتباط با آن کالا است. کل اقلام وارداتی کشور در سال ۱۳۹۸ برحسب منشأ ساخت در قالب ۱۷۰ رشته فعالیت تولیدی به تفکیک کدهای چهاررقمی آیسیک شناسایی شده‌اند. در هر رشته فعالیت تولیدی (در سطح کدهای چهاررقمی آیسیک) اقلام وارداتی به تفکیک درجه فراوری (خام یا فراوری شده) مورد شناسایی قرار گرفته است و میتوان از آن برای ارزیابی حلقه‌های مفقوده تولید کشور مرتبط با آن کالا استفاده کرد.

عنوان: گزارش تفصیلی وضعیت شاخص پیشرفت لگاتوم

در دهه ۲۰۲۰-۲۰۱۰

پدیدآورنده(گان): علی رستمیان

شاخص لگاتوم یکی از شاخص‌های ترکیبی نوین و پرارجاع در خصوص سنجش توصیفی عناصر و ارکان پیشرفت یک جامعه است. این شاخص شامل ۳ قلمرو، ۱۲ رکن اصلی و ۶۶ عنصر سیاستی است؛ از یک سو رتبه‌بندی سالانه‌ی کشورها بر اساس این سه سطح تحلیلی نقاط ضعف و قوت هر کشور در عرصه‌های گوناگون توسعه را نمایان می‌سازد و از سوی دیگر روند تغییرات هر رکن و عنصر طی زمان می‌تواند در ترسیم تصویری کلی از سیر توسعه‌ی هر کشور به متخصصان و علاقه‌مندان توسعه و آینده‌پژوهی مدد رساند. اهمیت و موضوعیت این شاخص در تأکید اصیل آن بر درهم‌تافتگی سویه‌های گوناگون توسعه است؛ به این معنا که در این شاخص، وجه اقتصادی توسعه در کنار سویه‌های اجتماعی، سیاسی و زیست محیطی آن قرار می‌گیرد تا ضمن نشان دادن رتبه و امتیاز یک کشور/ منطقه در خصوص هر یک از این اجزاء، تصویری کلان از جایگاه توسعه‌ی آن و تأثیر متقابل وجوه گوناگون پیشرفت، نیز به دست داده شود. مجموع نشانگرها و عناصری که ارکان هر یک از سه قلمروی اصلی در برسازی این شاخص (جامعه همه شمول یا فراگیر، اقتصاد باز و مردمان توانمند) را برمی‌سازند، به نیکی نشان از این دارند که این شاخص، به لحاظ روش شناختی جزئی‌نگر و دقیق و از منظری معرفت‌شناسانه کلیت‌نگر صورت‌بندی شده و به همین دلیل، نظر به کثرت و گستردگی مخاطبانی که به طور بالقوه می‌توانند از آمار، مضامین و اشارات سیاستی آن بهره‌مند شوند (از دانشگاهیان، رهبران سیاسی و سیاستگذاران توسعه گرفته تا صاحبان کسب و کار و روزنامه‌نگاران) چه از نظر کاربردی و سیاستی و چه از منظر اجتماعی و آگاهی بخشی، از درجه بالایی از اهمیت برخوردار است. این گزارش در پی ارائه شرحی تفصیلی و تحلیلی نقادانه از وضعیت امتیازی و رتبه‌ای شاخص لگاتوم در سه سطح جهانی، منطقه‌ای و سرزمینی در آغاز دهه ۱۴۰۰ تدوین شده و در آن وضعیت عمومی سیر توسعه‌ی کشورمان در دهه گذشته، با تمرکز بر چند و چون عناصر و اجزای فرصت‌آفرین یا تهدیدزا در سه قلمروی سیاسی، اقتصادی و اجتماعی، در چارچوب تحلیلی دقیق اما کلیت‌نگر ترسیم شده است.

گروه پژوهشی آمایش سرزمین، توسعه و توازن منطقه‌ای

عنوان: الگوی مطلوب استقرار فعالیت‌های اقتصادی
کشور
پدیدآورنده(گان): مینا ابوظالبی-مهرداد کاشف مبارکه-
محسن ابراهیمی خوسفی-مصطفی کشتکار

تعیین الگوی مطلوب استقرار فعالیت‌های اقتصادی در پهنه سرزمین، نیازمند پیمودن فرایندی پیچیده است. فرض اساسی در تدوین چارچوب مفهومی در این پژوهش آن است که رعایت ملاحظات آمایشی، به مثابه عقلانیتی خواهد بود که منافع بلندمدت و سازگار با توسعه را در نظر می‌گیرد. در مرحله اول، فعالیت‌های اقتصادی مهم، هم در سطح ملی و هم در سطح منطقه‌ای (هر استان) بر اساس برخی ویژگی‌های اقتصادی مانند میزان صادرات و واردات، فعالیت، میزان پرداخت مالیات و دریافت یارانه و همچنین بر اساس قدرت پیوندهای بین بخشی و پیوندهای درون و بین منطقه‌ای شنا سایی شدند. همچنین در این مرحله، ردپای اشتغال و ردپای اکولوژیکی فعالیت‌های اقتصادی (شامل ردپای آب، ردپای انرژی و انتشار کربن) به تفکیک استان‌های کشور برآورد شده است. در مرحله دوم، سایر عوامل اثرگذار بر الگوی مطلوب استقرار فعالیت‌ها معرفی شده‌اند که شامل توجه به توسعه صنعت و پیشرفت فناوری؛ جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین؛ ملاحظات امنیتی، دفاعی و پدافند غیرعامل، کلان‌روندها و چشم‌انداز آمایش سرزمین است. در مرحله سوم از چارچوب مفهومی، کلیه فعالیت‌های اقتصادی که در سطح ملی و در سطح هر استان کشور، تأثیرگذار بوده‌اند، بر اساس شاخص‌های اقتصادی، محیط زیستی و تغییرات فناوری امتیازدهی و اولویت‌بندی شده‌اند. به این ترتیب فعالیت‌های اقتصادی دارای اولویت در افق ۱۴۲۴ در سطح ملی و در سطح هر استان مشخص خواهند شد. در نهایت، با استفاده از نتایج به دست آمده، شبکه‌های همکار و مکمل از فعالیت‌های اقتصادی ترسیم شده‌اند. این مهم می‌تواند منجر به تخصیص فعالیت‌های اقتصادی در یک منطقه و افزایش تنوع اقتصادی در کل اقتصاد کشور شود و صرفه‌های بیرونی مثبتی را ایجاد کند که همچنان بر ارتقاء سطح نوآوری و تکنولوژی تولید مؤثر خواهند بود.

	<p>عنوان: ارزیابی تغییرات کاربری/پوشش اراضی ایران ۱۹۹۳-۲۰۱۵ پدیدآورنده(گان): مهرداد کاشف-محسن ابراهیمی- مصطفی کشتکار</p>
---	--

از آنجاکه تغییر در کاربری اراضی به عنوان تغییرات برگشتناپذیری تلقی می‌شوند؛ دسترسی به آمار و اطلاعات به روز و به‌هنگام شده و آگاهی از روند این تغییرات از عوامل کلیدی در برنامه‌ریزی‌ها، تصمیم‌گیری‌ها و ابزار مدیریت در هر سازمانی است که این امر با کاربرد فرایند آشکار سازی تغییرات کاربری اراضی میسر خواهد شد. از طرفی هرگونه برنامه‌ریزی سرزمینی همچون برنامه‌ریزی فضایی، نیاز به شناخت و بررسی این تغییرات است. لذا در تدوین برنامه‌ریزی فضایی ایران (آمایش سرزمین) به این امر توجه خاص شده است، به‌گونه‌ای که بر اساس مدل تلفیق مطالعات آمایش ملی، ارزیابی توان اکولوژیکی سرزمین به عنوان یکی از فرابخش‌های اصلی در نظر گرفته شده است که در اولین گام آن بررسی تغییرات کاربری/پوشش اراضی انجام می‌گیرد. گزارش حاضر به نوعی در نخستین گام برای تعیین توان سرزمین و شناخت ظرفیت‌های زیستی سرزمین و تغییراتی که در طی زمان در آن رخ داده است، نقش بسزایی دارد و از طرفی به عنوان مطالعات پایه شناخته می‌شود و الزام به ذکر است که با آمار سایر مطالعات همچون سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری هم راستا می‌باشد. بدین منظور با استفاده از داده‌های سنجنش از دور ماهواره‌های مودیس، پروبا و...، اطلاعات سازمان فضایی اروپا طبقات کاربری و پوشش اراضی در بازه زمانی ۲۲ ساله و برای سال‌های ۱۹۹۳، ۲۰۰۴ و ۲۰۱۵ در شش کلاس شامل جنگل، کشاورزی، مرتع، محیط آبی، بایر و اراضی انسان ساخت تهیه و تولید شد. در ادامه، مساحت هر کلاس از کاربری محاسبه و تغییرات آن در بازه‌های مختلف محاسبه گردید. نتایج این گزارش بیان می‌کند که در دو دهه اخیر پوشش و کاربری اراضی در کشور به صورت محسوس تغییر پیدا کرده است؛ که در این میان مراتع با ۴ میلیون هکتار بیشترین کاهش را داشته است. از طرفی، جنگل‌ها به صورت چشمگیری به میزان ۱۴,۸ درصد کاهش پیدا کرده‌اند. منابع آبی نیز از این قاعده مستثنا نیستند و با کاهش ۳۱,۴ درصدی مواجه شده‌اند. از طرف دیگر، افزایش مساحت مناطق بایر یا بدون پوشش گیاهی به میزان ۲۵۹۱۴۳۳ هکتار و نیز اراضی انسان ساز با رشد بسیار زیاد ۱۴۲در صدی همراه بوده است. همچنین اراضی کشاورزی نیز در بازه زمانی مورد مطالعه رشد ۱۰ درصدی را نشان می‌دهد که بیان‌کننده رشد کمی و نه کیفی سطوح زیر کشت اراضی است.

	<p>عنوان: ارزیابی طرح جهش تولید و تأمین مسکن مبتنی بر ملاحظات آمایشی پدیدآورنده(گان): مهرداد کاشف-مهدی رازیور-مینا ابوطالبی-مصطفی کشتکار</p>
--	--

قانون جهش تولید و تأمین مسکن در مرداد ماه سال ۱۴۰۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. بر این اساس دولت موظف است نیاز سالانه مسکن کشور را بر اساس اعلام وزارت راه و شهرسازی مستند به مطالعات «طرح جامع مسکن»، در مناطق شهری و روستایی تأمین نماید و به نحوی برنامه‌ریزی و اقدام کند تا در چهار سال نخست اجرای این قانون، سالانه به طور متوسط حداقل یک میلیون واحد مسکونی در کشور برای متقاضیان واجد شرایط، براساس قانون مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۵ و آیین‌نامه‌های مربوطه عرضه شود. کمک به تأمین مسکن برای دهک‌های پایین‌تر درآمدی و رونق تولید و اشتغال، دو هدف عمده از اجرای این طرح بوده است. بنابراین پرسش اساسی این است که اجرای این طرح تا چه میزان امکان تحقق اهداف موردنظر را خواهد داشت. ملاحظاتی که در قانون جهش تولید مسکن مورد تأکید واقع شده‌اند، تنها ناظر بر ابعاد اجرایی و تحقق ساخت چهار میلیون واحد مسکونی در دولت سیزدهم است. این اقدام دست‌کم منجر به جریان و جابجایی سیزده میلیون نفر در پهنه سرزمین طی چهار سال خواهد شد. در مکان‌گزینی و توزیع فضایی محدوده‌های سکونتی برای استقرار این جریان جمعیتی قابل توجه، ضرورت دارد برنامه‌ریزی‌ها به گونه‌ای محقق شوند که در نهایت منجر به تشدید عدم تعادل‌ها و عدم توازن‌های بهره‌برداری از سرزمین نگردد.

	<p>عنوان: توسعه فضایی مطلوب نظام سکونتگاهی سرزمین ایران در افق ۱۴۲۴ (در قالب شبکه چند سطحی-چند مرکزی-چند عملکردی) پدیدآورنده(گان): حمید محمدی-مهدی رازپور-وحید مشفق-سارا بهرامی</p>
--	---

در این رویکرد شبکه‌ای، همزمان به سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی برنامه‌ریزی فضایی توجه می‌شود و با در نظر گرفتن مراکز مختلف ملی به جای یک مرکز، توسعه فضایی متعادل منطقه‌ای در سرزمین ایجاد می‌شود. در این شبکه هر یک از سکونتگاه‌ها در بستر کانون‌ها، محورها و پهنه‌های عملکردی مختلفی که در آن قرار می‌گیرند، به تناسب ظرفیت‌ها و مزیت‌های موجود، نقش‌آفرینی می‌کنند. در گزارش حاضر، الگوی نظام سکونتگاهی شبکه‌ای چندسطحی-چندمرکزی-چندعملکردی در افق ۱۴۲۴ تبیین شده است. به دلیل بداعت مفهوم شبکه چندسطحی-چندمرکزی-چندعملکردی، مرور مفاهیم و مبانی مرتبط و بسترسازی علمی امری ضروری است. در همین راستا در بخش اول این گزارش مفاهیمی مانند فضا، ساختار و سازمان فضایی، سازمان فضایی چندمرکزی شبکه‌ای، شهرمنطقه و توسعه فضایی چندمرکزی مطرح شده‌اند. در بخش دوم گزارش، نقش سازمان فضایی چندمرکزی-چندسطحی-چندعملکردی در توسعه فضایی سرزمین ایران مورد بررسی قرار گرفته است. در این بخش تمرکز جمعیت و عدم تعادل فضایی در نظام سکونتگاهی سرزمین ایران به عنوان مهم‌ترین مسئله فضایی سرزمین مطرح می‌شود که راه‌حل مناسب برای بازگشت تعادل و برقراری توسعه فضایی متعادل، دستیابی به سازمان فضایی چندسطحی-چندمرکزی-چندعملکردی عنوان شده است. شهرمنطقه چندمرکزی مفهوم جدیدی است که به عنوان یک سطح فضایی جدید در نظام برنامه‌ریزی ایران معرفی می‌شود. استقرار سیزده شهر منطقه پیشنهادی در الگوی توسعه نظام سکونتگاهی، مهم‌ترین تحولی است که در افق ۱۴۲۴ برای سازمان فضایی سرزمین ایران در نظر گرفته شده است که تحقق آن می‌تواند عامل بسیار مهمی در ایجاد تعادل در توسعه سرزمینی و بسط شبکه داخلی به شبکه جریان‌های بین‌المللی باشد. پیامد فضایی مهم این تحول فضایی، نقش‌آفرینی و رقابت‌پذیری سرزمین ایران در شبکه جریان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی خواهد بود.

گروه پژوهشی آینده‌نگری و فناوری‌های نو

عنوان: مقدمه‌ای بر آینده پژوهی و روش‌های آن
پدیدآورنده(گان): سعید قاسمی زاده تهر

آماده شدن برای رویدادهای پیش‌بینی نشده، هوشمندانه ترین کار است. آینده‌پژوهی اینک درصدد پیش بینی صرف نیست، بلکه آنچه میتواند روی دهد را شناسایی کرده و به آن موضوعیت بخشیده و با برقراری گفتگوی جمعی حول، بر ساخت‌های اجتماعی معطوف به آینده مطلوب را ممکن می‌سازد. آینده‌پژوهی، آمادگی لازم برای مواجهه با آینده را فراهم می‌آورد. پیش‌بینی فناوری، مطالعه تأثیرات بلندمدت فناوری در جامعه، روانشناسی اجتماعی آینده و برنامه‌ریزی‌های ملی، پژوهش‌های معطوف به آینده‌اند که توسط دانشمندان مختلف معرفی شده‌اند. علاوه بر این، آینده‌پژوهی به عنوان یک جنبش، در صدد ایجاد خوددهوشیاری جمعی یا خودآگاهی در میان جامعه و تصمیم‌گیران است. آینده‌پژوهی در حوزه علم و در حوزه اجتماع، در نزدیک کردن نهاد علم برای کارکردهای اجتماعی نقش آفرینی داشته است. آینده‌پژوهی همچون دیگر جنبش‌هایی که در درون حوزه علم به وجود آمده‌اند تلاشی برای عبور از موانعی در درون حوزه علم و موضوع آینده است تا توان جوامع در شکل دادن به آینده مطلوب را افزایش دهد. به بیان دیگر، وقتی علوم مرسوم، در طراحی اقدامات آینده‌گرای جوامع، مقید و محدود می‌مانند، آینده‌پژوهی با استفاده از توسعه‌های جدید در باب معرفت‌شناسی علمی و یا مشارکت مستقیم در توسعه علم جدید، ابزارهای مناسب را توسعه می‌دهد. پیشرفت علم، همواره با تدقیق کلامی همراه است و به همین ترتیب، آینده‌پژوهی، ناگزیر از خلق کلمات جدید و یا اطلاق معانی خاص به واژگان مرسوم است.

 <p>مدیریت عدالت ایران</p> <p>مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری گروه‌های تخصصی و مشاوره‌ای موسسه گزین (تاسیس ۱۳۸۵)</p>	<p>عنوان: صندوق پیشرفت و عدالت ایران پدیدآورنده(گان): حمید محمدی - یدالله دیو سالار - گل نساء صلواتی - محدثه بشیر مشهدی</p>
---	---

بند الف تبصره ۱۸ لایحه بودجه ۱۴۰۱ با عنوان تولید و بهره‌وری به تغییر نام صندوق کارآفرینی امید به صندوق پیشرفت و عدالت اشاره دارد. در متن لایحه پیشنهادی چنین آمده است: "به منظور رشد و پیشرفت کشور از طریق ارتقاء بهره‌وری و توسعه سرمایه‌گذاری‌ها بر پایه آمایش سرزمین و همچنین پروژه‌های دانش‌بنیان و پیشران، صندوق کارآفرینی امید به صندوق پیشرفت و عدالت ایران تغییر نام یافته و با ۳۱ صندوق استانی تابعه، فعالیت خود را آغاز خواهد کرد". مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری به سفارش حوزه ریاست سازمان برنامه و بودجه کشور پژوهشی را با عنوان صندوق پیشرفت و عدالت در تاریخ ۱۴۰۰، ۱۱، ۱۱ با هدف دستیابی به سناریوهای پیشنهادی برای تشکیل صندوق‌های رشد و توسعه کشور آغاز نموده است. این پژوهش تلاش نموده تا ضمن ارزیابی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای صندوق کارآفرینی امید و بهره‌گیری از تجارب این صندوق، سناریوهایی را برای تشکیل صندوق‌های رشد و توسعه کشور ارائه نماید. در این میان، تاکید اصلی پژوهش حاضر شناسایی ابعاد صندوق پیشرفت و عدالت، نقاط قوت و فرصت‌های این صندوق، تنگناها و مشکلات احتمالی و همچنین ارائه راهکارهایی برای اجرایی شدن صندوق پیشرفت و عدالت است. بر اساس جمع‌بندی نظرات مدیران و نخبگان این حوزه، گروه‌های پژوهشی مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌های کشور سه سناریوی تداوم صندوق کارآفرینی امید، ایجاد صندوق پیشرفت و عدالت و پیشنهادی جایگزین مدنظر بوده است. اگرچه صندوق پیشرفت و عدالت به تفصیل مورد بررسی و در مرکز توجه این گزارش قرار گرفته است؛ اما تداوم صندوق کارآفرینی امید نیز به عنوان یک گزینه مطرح می‌شود که بر اساس نظرات کارشناسان این حوزه، معایب و نقدهای وارده بر صندوق کارآفرینی امید از محاسن آن بیشتر است. فلذا جهت تداوم این صندوق باید به راهکارهای ارائه شده توجه گردد. در ادامه گزینه‌های دیگری نیز نظیر حذف صندوق و جایگزینی مواردی نظیر موسسه اعتباری قرض‌الحسنه و بانک مطرح شده است؛ همچنین پیشنهادهای اولیه برای ارائه مختصات صندوق پیشرفت و عدالت در محورهای حدود فعالیت، نحوه تامین منابع مالی، نحوه تخصیص تسهیلات، نهاد متولی و سازه‌های مدیریتی در این گزارش ارائه شده است.

Overview of performance 2021-2022

Islamic Republic of Iran
Presidency
Plan and Budget Organization

Development and Foresight Research Center

آدرس: تهران-خیابان نجات الهی- خیابان سپند- پلاک ۱۶

تلفن: ۴۳۳۰۶۰۰۰-۰۲۱ و ۸۸۸۹۷۳۰۴